

Vereniging voor Natuurbescherming Zuidwolde en Omgeving

NATUURGENOTEN

No. 66
maart 2023

Jubileumboek Natuurlijk Zuidwolde

Levende vlindertentoon-
stelling in de Boerhoorn

VERENIGING VOOR NATUURBESCHERMING ZUIDWOLDE E.O.

Bestuurssamenstelling:	Van de voorzitter	4
Voorzitter:	Jubileumboek	5
Dhr. Joop Verburg Waardeel 4	Agenda Jaarvergadering 2023	7
7921 WG Zuidwolde	Kandidaat bestuurslid	8
Tel. 0528-373131	Mieke Holtmaat stelt zich voor	8
Tel. Mobiel 0638419852	Kandidaat bestuurslid/secretaris	8
	Bas Slot	8
Penningmeester:	Natuurlijk Zuidwolde	9
Dhr. Geert Smid	Zoekplaatje	15
Willem Moesweg 15	Levende vlindertentoonstelling in de Boerhoorn	16
7924 PA Veeningen	Gebouwen van Buning	17
Penningmeester@uurverenigingzuidwolde.nl	12+ groep	18
	Excursie naar het Vechtdal	18
	Verrassing in een poppenwieg	20
	Grote oorworm	21
Lid van bestuur	Over duivelseieren en hanekammen	22
Mevr. Tineke Bos	Speuren in sprookjesachtig Faliebergbos	23
Tel. 0653872049	Paddenstoelentocht	24
	Fruitpersdag met veel belangstelling voor onze vereniging	25
Lid van bestuur	Haviken in Drenthe	26
Dhr. Wolter Moorman	De zoektocht naar eitjes van de Sleedoormpage	27
Tel 0528-372744	Zomerprogramma 2023 NVZ	28
	29 oktober 2022: Nacht van de nacht	30
Lid van bestuur	Verslag van de film- en foto avond	
Dhr. Albert Heere	Natuurvereniging Zuidwolde 2 nov. 2022	31
Email albertheere@gmail.com	Natuurwerkdag 2022	33
	Winterplantenjacht	34
Kandidaat lid van bestuur	Jeugdactiviteit NVZ in de Boerhoorn	35
Dhr. Dick Hein	Winterwandeling van de natuurvereniging Zuidwolde	36
Email: janniedickhein@gmail.com	Vleermuispresentatie door Theo Douma in de Boerhoorn	38
	Nestkasten route 2023	38
Kandidaat lid van bestuur	Waterdierjes	40
Mevr. Mieke Holtmaat	Excursie naar Vreugdenrijkerwaard 27-5- 2023	40
Email: Mieke_holtmaat@hotmail.com	Zeearend Inventarisatie IJssel Delta	41
	Onze Steenuilen	42
Kandidaat secretaris van bestuur	Verslag kerkuilenwerkgroep Zuidwolde	43
Dhr. Bas Slot	Plantenwerkgroep in 2023	44
Email: rsslot@gmail.com	Mysterieuze parasieten	45
Nieuwsbrief	Werkgroep landschapsbeheer NVZ	46
Dhr. Carl Maurits	Grote biodiversiteit in de Vlindertuin	47
Email: carlgem@gmail.com	Nachtvinders	48
Bezorging Natuurgenoten	Mineerders en ander klein grut bij de Vlindertuin	48
Mevr. Wilma Huisjes	Overige insecten	50
Tel. 0528-373125	Het vlinderommetje in het afgelopen jaar	52
Vormgeving en opmaak Natuurgenoten	Resultaten cameraregistraties in 2022	
Dhr. Henk Bosma	ecoducten Stiggeltje en Suthwalda	53
Alteveer		

Foto's van Joop Verburg tenzij anders vermeld

Omslagfoto: Holsteekluifzwam

Website: www.natuurverenigingzuidwolde.nl email: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Rekeningnummer IBAN: NL83INGB0004398446

Dit nummer van Natuurgenoten is ook te zien op de website van onze vereniging.

Van de voorzitter

Beste leden, van harte gefeliciteerd met onze Natuurvereniging waar we dit jaar 2023 het 50-jarig jubileum mee vieren. Vijftig jaar inzet voor directe natuurbescherming en natuureducatie, zoals het in onze statuten uit 1973 staat beschreven en zo gebeurt het ook. De stijl is niet zozeer harde actievoerend (hoewel soms de aanleiding er wel toe is en je vingers jeuken) maar wel continu proberen in overleg met gemeente en andere partijen dingen voor elkaar te krijgen die de natuur, het milieu en het landschap ten goede komen. Van de laatste jaren zijn onderwerpen als "bomen en landschap", "gebruik bestrijdingsmiddelen", "ecologisch bembbeheer in onze gemeente" daarvan goede voorbeelden. Samenwerking met naburige natuurverenigingen zoals IVN Hoogeveen en de natuurverenigingen in Staphorst/IJhorst en Dedemsvaart hoort ook al heel lang bij onze vereniging. Inmiddels gaat Natuurgenoten naar ruim 400 adressen van leden en zijn meer dan 700 leden ingeschreven. Onze vereniging groeit en dat doet ons goed. Wat heel belangrijk is dat we in de komende jaarvergadering op 28 maart (om 19.00 uur!!) 3 nieuwe bestuursleden mogen verkiezen. Drie jongere mensen die zich willen gaan inzetten in het bestuur, dat geeft een goed gevoel over de toekomst van onze vereniging.

Hoe gaan we dat jubileum vormgeven? We hebben 6 projecten in voorbereiding. 6 Projecten die we hebben voorgelegd aan de gemeente in een gezamenlijk plan voor Initiatiefrijke De Wolden. De gemeente heeft daarvoor een ruime subsidie verleend, waardoor het financieel mogelijk is om al die plannen uit te voeren. Het meest uitzonderlijke daarbij is de totstandkoming van het boek "De Stenen Tuin" over de begraafplaats in Zuidwolde. Een boek over de geschiedenis van begraven in Zuidwolde en van deze begraafplaats en over de bijzondere natuur gaat. Het boek is geschreven in nauwe samenwerking met Oudheidkamer Zuidwolde in de persoon van Bert Steenbergen. Het is naar ons idee uniek dat een natuurvereniging een boek maakt en dat kosteloos bezorgt bij alle inwoners van het gebied dat hoort bij deze begraafplaats. We zijn er trots op dat dit gelukt is, mede dankzij de hulp van mensen als Marga Kool (eindredactie) en Henk Bosma (lay-out). Over dit project en over andere jubileumprojecten schrijven we in Natuurgenoten. Duidelijk moet zijn dat we voor de realisatie van onze plannen veel hulp van vrijwilligers nodig hebben en ik roep u dan ook op om uzelf daarvoor op te geven.

We willen er met elkaar een prachtig jubileumjaar van maken! *Doet u mee?*

Uw voorzitter, Joop Verburg

Jubileumboek

In het vorige nummer van natuurgenoten heb ik een opsomming geschreven van de voorgenomen jubileumactiviteiten van de Natuurvereniging. Het is een ambitieus programma, waar niet alleen veel voorbereiding in zit en veel vrijwilligerswerk gevraagd wordt, het is ook een programma dat veel kosten met zich meebrengt. Daarbij is het duurste plan het voornemen om een boek te maken. In de loop van meer dan 30 jaar hadden we ieder jaar een paddenstoelenexcursies steeds op de eerste zaterdag van oktober en steeds onder leiding van Bernhard de Vries. We gingen ook bijna altijd op de terugweg vanuit het Faliebergbos over de begraafplaats. In de loop van de jaren ontdekten we meer en meer bijzondere paddenstoelen. De laatste jaren zijn vooral Jan-Erik Plantinga en ik steeds meer systematisch aan de gang gegaan om niet alleen de paddenstoelen, maar ook de planten in kaart te brengen. Daarbij deden wij zulke bijzondere ontdekkingen van zeldzame soorten, dat we het plan opgevat hebben om dat in een rapport te publiceren. Wanneer je daarover ligt te dromen ('s nachts of zelfs dagdromen) en je realiseert je bij het plannen maken voor het 50-jarig jubileum van onze vereniging, dat het ook wel de moeite waarde en heel bijzonder zou zijn om er een boek over te maken, ontstaat er een nieuw vooruitzicht: Een boek over de begraafplaats als jubileumproject. Maar hoe dan en wat dan? Langzamerhand ontstond het idee om dat boek niet voor de verkoop te maken maar een boek als jubileumgeschenk. Een geschenk aan het hele dorp waarin duidelijk gemaakt wordt wat voor bijzonder gebied de begraafplaats is. Organisatorisch en financieel een sprong in het diepe. Het bestuur ging er achter staan. De Natuurvereniging had (mede door de coronajaren waarin minder activiteiten waren) best een behoorlijk bedrag gespaard en gereserveerd voor het jubileum. Maar een boek, zou dat lukken? En dan een boek dat niet verkocht maar uitgedeeld wordt? Uitgedeeld niet alleen onder de leden, maar onder de hele bevolking van Zuidwolde en de omliggende dorpen. Bij de plannenmakerij realiseerden wij ons dat een boek over de begraafplaats alleen algemene waardering zou kunnen krijgen, wanneer het niet alleen over de natuur zou gaan, maar ook over de geschiedenis van begraven in Zuidwolde. We hebben contact gezocht met de grote schrijver en historicus binnen de Oudheidkamer van Zuidwolde: Bert Steenbergen. Bert vond het een prachtig idee en zegde zijn medewerking toe. We hebben contact opgenomen met Marga Kool en haar gevraagd of zij de eindredactie wilde doen. Ook dat wilde zij en zij zegde bovendien toe dat zij bij ieder hoofdstuk wel een gedicht wilde schrijven. Jan-Erik en ik wilden wel de beschrijving van de natuur op ons nemen. Foto's waren er genoeg. Superbelangrijk was de vraag of Henk Bosma, die al jarenlang Natuurgenoten ontwerpt, of hij ook het ontwerp van dit boek op zich wilde nemen. Gelukkig stemde Henk daarin toe. Daarna bleef alleen het geld over. We hebben een aantal financiers benaderd en de vooruitzichten daarvan leken goed, dus het project werd opgepakt. We hadden het voornemen om het boek klaar te

Jan Erik blij met de vondst van een nieuwe wasplatensoort

hebben op 28 maart bij de jaarvergadering van onze vereniging; de jubileumjaarvergadering. Ik mag hier vertellen dat het gelukt is! We hebben van gemeente De Wolden, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Marius Tonckensfonds en Dorpsbelangen Zuidwolde voldoende financiële steun gekregen om dit boek in een uiteindelijke oplage van 5200 exemplaren te laten drukken door Eco-drukkerij De Toekomst uit Hilversum. (want ook dat eco-aspect vonden we belangrijk). Inmiddels waren we, weliswaar in de onzekerheid of het allemaal door zou kunnen gaan en dat duurde wel tot februari van dit jaar, al druk aan het schrijven en Henk maakte al een basisonwerp van de eerste hoofdstukken. We hebben met optimisme en met plezier het werk volgehouden. Het schrijven ging door, de gedichten kwamen er, we zochten en maakten de foto's er bij en Henk ging door met ontwerpen. Na de nodige correcties is uiteindelijk het boek op 15 februari naar de drukker gegaan. Het is de bedoeling dat het boek gepresenteerd wordt op 28 maart 2023 in de grote zaal van de Boerhoorn in aansluiting op de Jaarvergadering die om 19.00 uur begint. Naast alle betrokkenen en ook de sponsors die we natuurlijk enorm dankbaar zijn, zijn vooral ook de leden van de Natuurvereniging van harte welkom. Zoals te lezen was in de laatste nieuwsbrief, is het wel nodig dat u zich opgeeft via info@natuurverenigingzuidwolde.nl. We maken er met elkaar een feestelijke jubileumbijeenkomst van.

Vervolg daarop is nog dat het boek verspreid worden bij alle woningen

in Zuidwolde en de zes omliggende dorpen (bij elkaar iets meer dan 4700 adressen). Per post versturen werd natuurlijk veel te duur, dus we rekenen op heel veel vrijwilligers die mee willen helpen om dit boek overal in de bus te doen. Vele handen maken licht werk. Voor alle duidelijkheid. In het boek komt een aanbiedingsbrief van de Natuurvereniging met de mededeling dat wie het boek niet hebben wil, het terug kan brengen naar een centraal punt in Zuidwolde of een adres in alle buitendorpen. Er lijkt nu al ook buiten Zuidwolde veel belangstelling te zijn voor het boek, dus er komt wel een bestemming voor. Wie mee wil helpen met de bezorging kan dat melden via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Joop Verburg

Henk Bosma bezig met ontwerp. Hier duidelijk de pagina over de Nachtegaal en andere vogels

Henk Bosma en Marga Kool, samen corrigeren zij het ontwerp

Agenda Jaarvergadering 2023

Jaarvergadering van Vereniging voor Natuurbescherming Zuidwolde e.o. op dinsdag 28 maart in de Boerhoorn, aanvang **19.00 uur**.

1. Opening door de voorzitter Joop Verburg
2. Notulen van de jaarvergadering 2022 (zie website bij verslag 27 maart 2022)
3. Activiteiten van de vereniging in de afgelopen jaren (zijn te vinden op de website www.natuurverenigingzuidwolde.nl)
4. Financieel jaarverslag 2022 van de penningmeester
5. Verslag van de kascontrolecommissie Loes Vink en Arie ten Wolde
6. Benoeming nieuwe kascontrolecommissie
7. Samenstelling bestuur (Wilma Huisjes, Anneke van Baal en Carl Maurits zijn afgetreden en er zijn dus nieuwe vacatures ontstaan) Kandidaten kunnen zich aanmelden tot aanvang van de jaarvergadering. Het bestuur stelt 3 nieuwe kandidaten voor: Dick Hein, Mieke Holtmaat en Bas Slot (secretariaat)
8. Presentatie jubileumprogramma
 - **Presentatie boek De Stenen Tuin (28 maart 2023)**
 - **Basisschool-jeugdproject VLINDERS in Boerhoorn 1e week juni 2023**
 - **Opening van de extra lus aan Vlinderommetje en de gebouwen van Buning**
 - **25-jarig jubileum van de Vlindertuin**
 - **Oprichting 12+ groep**
 - **Feestelijke afsluiting jubileumjaar in het najaar**
9. Rondvraag en sluiting

Hierop aansluitend is om 20.00 uur de presentatie van het boek over de begraafplaats

Kandidaat bestuurslid Mieke Holtmaat stelt zich voor

Ik ben Mieke Holtmaat. Ik woon met mijn partner en kinderen in Zuidwolde waar we genieten van het buitenleven en onze dieren. Ik werk op dit moment als kinderverpleegkundige en lactatiekundige in het ziekenhuis in Emmen. Ik vind het leuk om met de kinderen van alles te ondernemen en ze op een speelse manier dingen mee te geven over het leven. Zo kwamen wij ook in aanraking met Joop en de Natuurvereniging. Leuke kinderactiviteiten die zowel kinderen als hun ouders in contact brengen met de natuur daar wil ik me graag voor inzetten. Ontdekken wat er allemaal leeft en groeit brengt geluk en bewustwording, graag wil ik een steentje bijdragen om die schoonheid door te geven aan onze jongere generatie.

Mieke Holtmaat

Kandidaat bestuurslid/secretaris Bas Slot

Mijn naam is Bas Slot en woon met mijn vrouw en 2 kinderen sinds 2016 jaar in Zuidwolde. Van oorsprong kom ik uit Hoogeveen, maar heb voor mijn studie en later werk jarenlang in het midden van het land gewoond. In het dagelijks leven ben ik naast ondernemer een fanatiek sporter, lezer, Netflix kijker en gezelligheidsmens ook natuurliefhebber. Vooral de onderwaterwereld boeit mij. Ik vind dat wij als mensen op zoek moeten gaan naar een gezonde balans tussen het leven in én met de natuur, zodat natuur geen hinderpaal wordt, maar ook niet het onderspit delft. Een beetje geven en nemen. Op die manier blijft er voor mens, plant en dier voor nu en in de toekomst ruimte om met elkaar te leven. Door mij als secretaris aan de vereniging te verbinden draag ik graag mijn steentje bij!

Bas Slot

Bas Slot

Natuurlijk Zuidwolde

Vogels

Ieder jaar is Arjen van den Hoek weer blij wanneer hij de eerste Koperwiek ontdekt in de tuin. Een superklein viertje blijkt genoeg om toch steeds allerlei vogels aan te trekken. De Koperwiek is een vogel die in de herfst hier doortrekt op weg naar het zuiden. Ze komen hier wat op adem en foerageren van verschillende soorten bessen die er op dit moment in overvloed zijn.

Koperwiek (Foto: Arjen van den Hoek)

Later in het jaar stuurde Renze Petstra een foto van een vogel die tegen het raam was gevlogen. Het werd een hele discussie tussen de vogelkenners wat voor soort lijster het was, maar uiteindelijk werd iedereen het eens over Koperwiek. De Koperwiek overleefde de botsing gelukkig wel.

IJsvogel man (Foto: Hero Moorlag)

Hero Moorlag zag de populatie aan IJsvogels ineens instorten toen enkele

le jaren geleden toen ons ineens een korte maar strenge vorstperiode overkwam. IJsvogels kunnen dan geen vis opduiken en sterven massaal. Maar dankzij soms wel 4 nesten per jaar kunnen ze zich ook snel vermeerderen. Dit jaar zag hij eindelijk weer een IJsvogel bij oude Hoogeveense vaart. In hetzelfde Steenberger park zag Elize Stellingsma de Goudvink.

Goudvink (Foto: Elize Stellingsma)

Het mannetje heeft een rode borst waar het Roodborstje stikjaloers op is. Nog steeds in datzelfde park zag Hero wat later tussen de wilde eenden ineens het vrouwtje van een Pijlstaart-eend zwemmen.

Pijlstaart-eend vr (Foto: Hero Moorlag)

Dat was ook een echt zeldzame waarneming. Nu is het begin februari en overall beginnen de vogels met hun voorjaarszang. Eksters vliegen rond met takken waarmee ze hun koepel-

nest hoog in de boom bouwen. En in onze tuin zag ik na een winterlange afwezigheid ineens weer de Heggenmus rondscharrelen. De grootste verrassing was dat er zelfs een paar Goudhaantjes foerageerden in onze tuin tussen de bloeiende takken van de Winterjasmijn. Een van de leden van onze vereniging vertelde over een dode Reegeit die hij had zien liggen en die hij in de buurt van zijn huis had neergelegd. Niet eens zover van het dorp, maar binnen de kortste keren zaten er twee Raven aan te vreten.

Zoogdieren

In gesprek met Frens Wemmenhove wees hij ineens op de Eekhoorn die in zijn tuin bij het vogelvoer zat en zich uitrekte om er bij te komen.

Eekhoorn bij Frens Wemmenhove

Roelof Nijboer zag ook zo iets en stuurde een filmpje (zie website bij waarnemingen) waarop acrobatische toeren van een Eekhoorn te zien zijn. Epke Zonderland is er niets bij. Jan Huiskes vertelde over de vrouw die langs zijn huis liep met een mandje en daarin een Egel. Ze wist niet wat ze er mee moest doen. Jan heeft nog een egelkast staan en daar heeft de Egel een winterrustplek gekregen. Of het ook zijn laatste rustplek is, horen we later wel.

Egel bij Jan Huiskes

Planten

Plantenverhalen zijn er in het winterseizoen weinig. Wel staat er een verslagje in deze natuurgeliefden van de winterplantenjacht. Ondanks de koude periode rond kerst zagen we toch nog 15 soorten in bloei. Ineke Smid stuurde een foto in december van bloeiende Goudsbloemen.

Goudsbloem (Foto: Ineke Smid)

Dagvlinders

De vorige keer schreef ik over de waarneming van het Bruin blauwtje bij het Zwarte gat. Een van de eerste waarnemingen van Bruin blauwtje in Drenthe en in september zagen we dat Bruin blauwtje ook verschillende keren in de Vlindertuin; de 34e dagvlindersoort in de Vlindertuin. In die periode zagen we ook nog een aantal keren de Koninginnenpage en ook rupsen daarvan. Maud Maas Geesteranus maakte een mooie fotocollage van de laatste

Koninginnenpage (Foto: Maud Maas Geesteranus) vervelling A-B-C

vervelling van de rups. Op de Rudbeckia's bij kwekerij Holtmaat zagen we verschillende keren de zeldzame Kleine parelmoervlinder en de Oranje luzernevlinder.

Kleine parelmoervlinder

Dan is het ineens 2023 en is het wachten op de eerste dagvlinder. Trudy Koopman meldde op 13 februari een Citroenvlinder maar dat was in Twente en dat telt dus niet... Corrie Verburg zag op 14 febr. de eerste Citroenvlinder bij de Vlindertuin rondvliegen. De mooie dagen er na kreeg ik van veel meer mensen waarnemingen te horen van de Citroenvlinder.

Nachtvlinders

Arjen van den Hoek vond een Roesje en fotografeerde die van opzij. Dat leverde ineens een bijzonder beeld van dit fraaie roestkleurige nachtvlindertje.

Edwin de Weerd zet bij huis vele nachten een nachtvlinder in zijn eigen kleine tuin in Hoogeveen.

Roesje (Foto: A. vd Hoek)

Hij ontdekt daar regelmatig bijzondere soorten. Mooi voorbeeld is deze Zwarte-i-vlinder.

Zwarte i-vlinder *Arctornis i-nigris* EdW
13-07-2022 Hoogeveen Trasselt

Maud maas Geesteranus fotografeerde de hele verpopping van de Witvlakvlinder.

Witvlakvlinder collage (Foto: Maud Maas Geesteranus)

Het bleek een vrouwtje die geen vleugels heeft, maar binnen korte tijd kwam een mannetje op haar geur af en zorgde voor de bevruchting waarna het vrouwtje uren lang eitjes legde. Maud maakte er een fascinerende fotoserie van. Judith Schmidt fotografeerde ook al een vleugelloos vlindervrouwtje maar dan van de Kleine wintervlinder. Tenslotte maakte Maud nog een foto van een Papegaaitje.

Papegaaitje (Foto: Maud Maas Geesteranus)

Nee, het gaat hier niet om een vogel, maar om een nachtvlinder die zo heet, omdat hij de felgroene kleur heeft zoals papegaaien die ook kunnen hebben. Zij ontdekte hem/haar in haar huis. Zij denkt terecht dat het een overwinterend vrouwtje is, dat in het voorjaar eitjes kan gaan leggen op eik. De mannetjes van het Papegaaitje gaan al voor de winter dood. Die hebben dan al geen nut meer.....

Andere insecten

Een bijzondere ontdekking deed ik zelf toen ik op 13 september met Carl Maurits op de Takkenhoogte was. Er vlogen verschillende soorten libellen. De eerste die ik kon fotograferen was een rode soort. Normale mogelijkheden

den zijn dan Steenrode, Bruinrode of Bloedrode heidelibel, maar dat zie je pas wanneer je een goede foto hebt en details kunt zien aan de kop en de poten. Toen ik dat op het fototoestel controleerde, vielen opeens de duidelijk gele vlekken op de vleugels op en bleek het te gaan om de zeldzame Geelvlekheidelibel.

Geelvlekheidelibel

Dat alleen maakt zo'n tocht al geweldig. Lekker struinen in gebieden zoals de Takkenhoogte en ook het Zwarte gat of het Steenberger oosterveld, het is allemaal even leuk en je hoeft niet veel van het pad af om mooie dingen te zien. Een blik op een halfverdroogde drol van een Schotse hooglander kan al wat opleveren: Bijzondere paddenstoeltjes of wanneer je het lef hebt om een stuk van de drol er af te breken, de aanblik van allerlei insecten die leven van uitwerpselen.

Geelgekleurde veldmestkever

Soorten als de Geelgekleurde veldmestkever kun je ook in de winter vinden. Ze leven van de poep en leggen er hun eitjes in, waar larven uitkomen die ook weer van de poep leven en zo de mest verteren en in de grond terugbrengen.

Paddenstoelen

De meeste aandacht is afgelopen herfst uitgegaan naar de begraafplaats waar we in die tijd nog een aantal bijzondere en karakteristieke schraalgraslandpaddenstoelen vonden. Soorten waarover in het boek "De Stenen Tuin" geschreven wordt. Met name de vondst van 4 nieuwe soorten satijnzwammen was bijzonder, maar daarnaast vonden we ook afgelopen periode nog andere nieuwe soorten voor dit kostbare terrein.

Zwartsneessatijnzwam

Anneke van Baal stuurde een foto van de Gele aardappelbovist met een mee-eter, de Kostgangerboleet.

Aardappelbovist met kostgangerboleet (Foto: Anneke van Baal)

Dat is een soort die leeft van het voedsel dat de aardappelbovist van de boom krijgt waar hij mee samenwerkt. Jan-Erik Plantinga stuurde een foto van een Zonnerussula, die hij vond bij de Stuw.

Zonnerussula (Foto: Arjen vd Hoek) bij de Stuw Zuidwolde

Zeker in Drenthe een weinig gevonden soort. Rond de paddenstoelenexcursie met de vereniging speurde ik al wat in het Faliebergbos en ik vond daar enkele opmerkelijke soorten: Allereerst de Streepsteelveldriderzwam.

Streepsteelveldrider

Een soort die vrij algemeen heet maar in Drenthe ooit nog maar een handvol keren gemeld is. Ik ben speciaal bij de Tamme kastanje op zoek gegaan naar een paddenstoeltje dat de supersteke bolsters van de vruchten verteert. Het is echt leuk wanneer je dan inderdaad het Kastanjestromakelkje vindt. Als laatste zag ik -terwijl ik knielde om nestzwammetjes te fotograferen- een

Kastanjestromakelkje op oude bolster van Tamme kastanje

klein donker paddenstoeltje met de kleur van donkerverdorpe bladeren waardoor ik het normaal straal over het hoofd zou hebben gezien.

Verkleurzwammetje

Toen ik het omkeerde zag ik direct aan de intens wijnrode kleur dat het om een Verkleurzwammetje ging, dat alleen al om de naam waardering verdient.

Gele wilgengordijnzwam (Foto: Arjen van den Hoek)

Arjen van den Hoek maakte prachtige foto's bij het Zwarte gat van een zeldzame paddenstoel, de Gele wilgengordijnzwam en Hero Moorlag maakte een heel mooie foto van Judasoren op de Vlier.

Judasoor (Foto: Hero Moorlag)

Daarna toch nog weer een verrassing: Ik ben dol op trechtertjes. Het is een groep paddenstoelen die allemaal sterk naar de steel aflopende plaatjes hebben en vaak specifiek met andere organismen –vooral mossen- verbonden zijn. Het Levermostrechttertje op paraplutjesmos, het Leermostrechttertje op leermos... Tot nu toe ontbrak het Muurtrechttertje, maar bij de winterplantenjacht moesten we allemaal scherp naar de grond kijken om de kleinste bloempjes te zien. Toen viel mij op een lichtbemoest paadje in een van de volkstuinten een klein paddenstoeltje op (diameter 0.5 cm), dat mij deed denken aan het Muurtrechttertje. Eef Arnolds was zo vriendelijk om het voor mij te controleren op de sporen en hij bevestigde dat het om die soort ging. Zulke ontdekkingen zijn heerlijk.

Muurtrechttertje

Reptielen

Marjo Hanssen uit Hoogeveen vertelde bij een plantenexcursie dat zijn wel Ringslangen in haar tuin bij de vijver zag. Ik was verbaasd, want ik weet wel dat er bij de Oude Kene Ringslangen zijn, maar gewoon in je tuin, terwijl ik over Ringslangen ten zuiden van de A28 vrijwel nooit heb gehoord. (alleen Harmen van der Wal meldde eenmaal een Ringslang in het Steenberger Oosterveld) Marjo stuurde alsnog

Ringslang (Foto: Marjo Hanssen)

een foto van de Ringslang in haar tuin. Adders zijn wel in onze buurt en zeker ook in het Steenberger Oosterveld waar Frits Kruizinga een fraaie foto maakte van een zonnende de Adder op het fietspad.

Geniet van wat u ziet en meldt leuke waarnemingen (liefst met foto) op info@natuurverenigingzuidwolde.nl dan delen we het met elkaar.

Joop Verburg

Adder (Foto: Frits Kruizinga)

Zoekplaatje

Wat kan dit toch zijn? Wilt u de oplossing weten? Kijk dan op onze website www.natuurverenigingzuidwolde.nl op de homepage bij "Zoekplaatje". Vanaf eind maart 2022 kunt u de oplossing daar vinden.

Levende vlindertentoonstelling in de Boerhoorn

In dit jubileumjaar hebben we na het boek een tweede groot project voor ogen. De week van 5 tot 10 juni 2023 verzorgen we in de Boerhoorn een expositie met levende vlinders. Net als in 2011 maken we het stikdonker in één van de leslokalen. Daarin komen twee grote tafels te staan met verlichting er boven. In dat licht vliegen verschillende soorten dagvlinders rond, die van alle kanten van heel dichtbij te zien zijn. We hopen dat het lukt om de complete cyclus van eitje tot vlinder daar te laten zien. Vooral het uitsluipen van de vlinder uit de pop is dan prachtig te bekijken. Het is de bedoeling dat alle basisschoolklassen van groep 4 tot en met groep 8 van Zuidwolde en de omliggende dorpen de gelegenheid krijgen om naar de expositie te komen. In de Baander kunnen allerlei spellen met vlinders gedaan worden en is ook een grote vitrine met nachtvlinders te bewonderen.

OM dit allemaal goed te laten verlopen zijn wel veel vrijwilligers nodig die helpen met de opbouw en afbraak en die assisteren bij de begeleiding van de bezoekers. Wie mee wil helpen mag dat graag kenbaar maken via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Bestuur NVZ

Kijken naar poppen die uitkomen

Vlinderspel voor de jeugd

Gebouwen van Buning

Op 1 oktober heeft Natuurvereniging Zuidwolde de sleutels overhandigd gekregen door de familie Buning voor het gebruik van twee gebouwen aan de Ekelenbergweg. Eerst met de ouders Eppe en Hennie Buning, die heel blij zijn dat de gebouwen deze bestemming kregen en een paar weken later met zoon Rik Buning, die ook helemaal achter dit plan staat. De gebouwen staan langs de zuidelijke lus van het Vlinderommetje in de nieuwe natuurgebieden die daar zijn aangelegd. We zijn daar enorm blij mee. Allereerst omdat we nu alle spullen van de vereniging op een mooie centrale plaats kunnen bergen en gebruiken, maar ook omdat het de gelegenheid geeft om met groepen in de natuur aan het werk te gaan en daar dingen over uit te zoeken in dat gebouw. We willen dat zeker ook gaan doen met jongeren van 12 jaar en ouder.

PRIJSVRAAG

Er staat nu nog "Gebouwen van Buning" boven dit verhaal, maar het zou wel mooi zijn om een passende naam te vinden voor deze gebouwen. Een naam die past bij de Natuurvereniging en het gebruik van de gebouwen. Daarom schrijven we een wedstrijd uit om een mooie naam voor deze plek te bedenken. Degene die de naam verzint die uiteindelijk gekozen wordt krijgt natuurlijk een mooie prijs. U kunt uw voorstel voor een naam sturen naar info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Bestuur NVZ

Één van de gebouwen van Buning die wij mogen gebruiken.

Rik Buning en Geert Smid ondertekenen de overeenkomst

Geert smid en Rik buning

12+ groep

De natuurvereniging bestaat 50 jaar. Al die 50 jaar is de natuurvereniging actief geweest op gebied van educatie. Ook in de statuten staat dat het doel van de natuurvereniging enerzijds directe natuurbescherming is, maar anderzijds ook natuureducatie. We hebben ons al 50 jaar gericht op leerlingen van de basisscholen met vooral met de nestkastroutes, waar vele jaren wel meer dan 100 kinderen aan deelnamen. Na de onderbreking die door corona werd veroorzaakt, moeten we weer het een en ander opbouwen maar de belangstelling groeit.

Wat we de komende tijd willen doen is

meer aandacht besteden aan natuur-educatie voor jongeren van 12 jaar en ouder. We zijn nog aan het overleggen over de beste manier om dat vorm te geven o.a. door overleg met IVN Hoozevee. Zodra we daar concrete plannen voor hebben zullen we dat in de weekbladen kenbaar maken en kunnen jongeren zich opgeven.

Mensen die enthousiast zijn voor dit plan en mee willen helpen aan de verwezenlijking mogen zich natuurlijk melden via info@natuurvereniging-zuidwolde.nl

Bestuur NVZ

Excursie naar het Vechtdal

We vertrekken op 3 september 2022 met 11 deelnemers naar het Vechtdal bij Ommen olv Edwin de Weert voor een excursie in dit prachtige gebied. We bezoeken 's morgens de stuifzandgebieden. We vinden Atalanta's en Hoornaars op een omgevallen eik die uit zijn op het lekkende zoete vocht uit zijn stam. De boom heeft midden in het stuifzand het loodje gelegd door wegvallende beschutting.

Groep aan de Vecht kijkend naar 6 Raven

Groot warkruid op Hop en Roos

Daarnaast vond Joke het wiegje van de Grijze Ribbelboktor: het wiegje lijkt wel een vogelnestje. (Zie de beschrijvingen hierna) We drinken een lekker

bakkie met stroopwafel en vervolgen onze weg. Na de nodige zinvolle uitspraken over de stikstofcrisis trappen we bijna in een hoopje uitgepoepte Amerikaanse vogelkerszaadjes. Het blijft ongewis wie de producent is, misschien een vogel, een haas of een ree, een boommarter?

Noordse glazenmaker (Foto:Edwin de Weert)

Geen vos, die heeft meerdere (witte) botdelen in de keutel. Anton laat het nest van de Gele weidemier zien. Mieren die leven in een heuveltje dat ze zelf maken. Ze doen alles ondergronds en komen nooit boven. Een gedeelte van de vechtoever is geplagd, en door de plaatselijke natuurvereniging ingezaaid met oorspronkelijk zaad: Gras-klokje, Steenanjer, Grote tijm, Hondsviooltje, Muurpeper en Muizenoor op een kaal stuk zand. Rond het middaguur zoeken we een mooie plek in de schaduw van een eik aan de vecht en lunchen lekker van zelf meegebracht broodjes.

Verder hebben we waargenomen om maar een aantal soorten te noemen: Kleine Vuurvlieder, Bont zandoogje, Boomblauwtje, Icarusblauwtje, Hooibeestje, Dassenburcht, Paardenbijters, Veldleeuwenriken, 6 Raven, Paardenbijters, Noordse glazenmaker (een zeldzame soort) Heggeduizendknoop, Rode schijnspurrie, Groot warkruid (een parasiet op Grote brandnetel en Hop) en Jeneverbes. We naderen het

eind van de tocht, enkelen blijven zich nog even verwonderen over wat dit mooie gebied ons te bieden heeft en kunnen zich niet losrukken, en iedereen kijkt voldaan terug op deze mooie dag. Edwin wordt hartelijk bedankt, zeker voor de inside-information over het mooie gebied en de ontwikkeling waar hij door zijn werk een belangrijke hand in heeft gehad. We spreken af dat we volgend jaar weer met een groep naar dit gebied gaan misschien in een ander seizoen (paddenstoelen?, vogels?). Edwin en de 10 deelnemers vertrekken dik tevreden naar huis.

Pien van de Stadt en Tineke Bos

Joke bij een bijzonder vreemd gegroeide eik

Zwolve anjer Steenanjer

Verrassing in een poppenwieg

Soms wordt je verrast door de ontdekking van iets nieuws zoals bij de excursie naar het Vechtdal. Joke Laroi kwam ineens aan met een stuk schors van een dode dennenboom. Aan de binnenkant van die schors was een ovaaltje te zien van een centimeter of drie doorsnede met daaromheen een kransje van "dorre grasjes?". Het vermoeden was, dat het de schuilplek van de pop van een kever was. Toen we nog een stuk schors van die dode boom afhaalden zagen we onder die schors en ook tegen de boom nog meer van die structuren. Het leken wel biezen mandjes. Toen we ineens ook larven vonden in zo'n mandje en zelfs een pop, werden die mandjes verheven tot poppenwiegjes. Het enthousiasme over onze ontdekking was groot en iedereen wilde het goed bekijken en fotograferen. Omdat je tegenwoordig de mogelijkheid hebt om direct via internet een foto te uploaden, kregen we bericht dat het ging om een boktor. Deze boktor heet Grijze ribbelboktor en wordt soms ook Gewone dennenboktor genoemd. De boktor legt eitjes onder de schors van dode bomen. Daaruit ontwikkelen zich larven die in de laag tussen schors en het harde hout eten en zo groeien tot ze zich verpoppen. Dat kan wel twee of drie jaar duren. Voordat ze gaan verpoppen maken ze niet van dode sprietjes maar van houtsplinters die ze zelf losmaken, de poppenwieg. Eenmaal volgroeid verbergen de larven zich daarin

en daar verpoppen ze ook. Vaak vindt de volledige ontwikkeling tot boktor al in de herfst plaats maar de Grijze ribbelboktor wacht tot het voorjaar voordat hij naar buiten komt. Pas dan begint de cyclus weer opnieuw. Ons enthousiasme steeg naar een hoogtepunt toen we ook nog een volledig ontwikkelde Grijze ribbelboktor in een van de poppenwiegjes zagen. We kregen eigenlijk in een keer de hele ontwikkeling van deze kever te zien en dat was voor iedereen een geweldige ervaring.

Joop Verburg

Larve en pop grijze ribbelboktor

Imago grijze ribbelboktor

Poppenwieg onder dennenschors. Grijze ribbelboktor

Grote oorworm

Een van onze leden Edwin de Weerd was excursieleider op 3 september 2022. Hij werkt bij een ecologisch advies bureau Ecogroen in Zwolle. Hij leidde ons naar een landgoed dat grenst aan de Vecht. Daar is op basis van een basisplan een natuurhersteloperatie uitgevoerd en een van de onderdelen was de kap van een stuk dennenbos waarvoor een stuk stuifzand van rivierduinzand is hersteld. Edwin is daarbij betrokken geweest dus hij kent het gebied goed. Vroeger was daar wel eens de Grote oorworm gezien. Het is een zeldzame soort die vooral bekend is van de Veluwe en de zuidelijke duinen. Edwin legde uit dat we moesten zoeken onder half begraven stukken hout. Wij op pad en op zoek naar half begraven hout,

Zoveel lag er niet en het was steeds niks, totdat ik ineens heel snel iets weg zag schieten toen Jan Mager een stuk hout optilde. Niet meer te vinden natuurlijk. Nog maar ergens anders proberen, maar nu was ik voorbereid en stond klaar om toe te slaan. Jan tilde weer een stuk hout op en voordat het beestje de kans had om weg te kruipen zat hij al in mijn hand. Een flink beest (2½ cm) met lange vrij rechte tangen aan het achterlijf (NB de mannetjes zijn nog wel groter met langere tangen, waar ze overigens niet anders mee kunnen dan dreigen). Wat is het een leuke ervaring om op deze manier te ontdekken dat zo'n zeldzaam beestje nog steeds in dit gebied leeft.

Joop Verburg

Stuifzand in Vechtdal

Grote oorworm

Over duivelseieren en hanekammen

Zaterdagochtend vroeg. Na een nacht vol regen schijnt de zon volop. Onder leiding van Bernhard de Vries zijn we met de natuurvereniging Zuidwolde op zoek gegaan naar paddenstoelen. Het paddenstoelenseizoen moet nog een beetje op gang komen en ondanks dat we geen Vliegenschwammen hebben gezien (jaar van de vliegenschwam!) mogen we met zo'n 35 soorten toch niet klagen. Naast de welbekende elfenbankjes (zowel de echte als het fop elfenbankje) vinden we Muizenstaartjes, Eikenbladzwammetjes, Grote sponszwam, Zwartvoetkrulzoom en Oesterzwammen.

Een uurtje later zijn we nauwelijks een kilometer verder. Het mycologentempo ligt ook vandaag lekker laag maar de excursie is ook daardoor voor iedereen toegankelijk. Elke paddenstoel wordt door deze groep enthousiastelingen van jong tot oud nauwkeurig bekeken, door Bernhard op naam gebracht en voorzien van wat commentaar. Melksteelmycena's 'melken' als je in de steel knijpt en het Oorlepelzwammetje lijkt op een oorlepel en heeft geen plaatjes maar stekeltjes. Hoe de hanekam aan z'n naam komt hoeft je eigenlijk al niet meer uit te leggen (wij vonden de Valse hanekam). Het zit al-

Overleg paddenstoelen (Wendy Duyndam)

lemaal al in de naam. Met zoveel soorten raak je op het gebied van paddenstoelen nooit uitgeleerd! De mooiste soort van vandaag? Voor mij toch wel echt het Gestreepte nestzwammetje; een piepklein vogelnestje, compleet met kleine eitjes. Ik beloof je: zeker de moeite van het opzoeken waard!

Wendy Duyndam

Zwartvoetkrulzoom

Gestreepte nestzwammetjes (Foto: Theo Sleijster)

Speuren in sprookjesachtig Faliebergbos

Zaterdag 1 oktober op een herfstige ochtend met toch nog een zonnetje werd door een twintigtal mensen deelgenomen aan een wandeling door het Faliebergbos. We werden opgedeeld in 2 groepen. De volwassenen gingen samen met Bernhard de Vries op stap. Hij is mycoloog oftewel een schimmeldeskundige met dus ook paddenstoelkennis. In de andere meer jeugdige groep was speurneus Joop Verburg de deskundige gids.

Alvast een klein weetje vooraf: de naam paddenstoel ontstond doordat padden deze wonderlijke 'planten' als stoelen gebruikten. Dit was wel in een fantasierijk verleden. De hogere stoelen groeiend langs boomstammen bleken wat lastig te bereiken voor de padden maar het gelukte elfjes nog wel daar op de elfenbank plaats te nemen. Elfen, kabouters of heksen hebben we echter niet gezien.

Ik mocht meelopen in de groep van Joop en de administratie van onze vondsten bijhouden. Er liepen tevens een vijftal enthousiaste kinderen mee. Een wedstrijd om de kleinste maar volgroeide paddenstoel te vinden bleek een goede stimulans om dwars door

het bos te gaan speuren. Onderwijl vertelde Joop over de paddenstoel als bovengrondse vrucht van een schimmel die met zijn schimmeldraden grotendeels onder de grond leeft en daar zijn belangrijke werk doet als opruimer en samenwerkt in de voedseluitwisseling met de bomen. De 'zaden' van een paddenstoel zitten als duizenden sporen vrijwel onzichtbaar onder de hoed tegen dunne schotjes. Bij sommige bevinden de sporen zich in een bolle paddenstoelbuis –zoals bij de aardster- en van Joop mochten de kinderen natuurlijk tegen zo'n bol tikken waarna een kleine ontploffing met sporenwolk ontstond.

Onderwijl ontdekten we al snel vele soorten paddenstoelen. We telden in 2 uur zoeken maar liefst 53 soorten (van de overigens paar duizend bekende soorten in Nederland).

Tijdens een pauze bij de Faliebergvijver volgde een uitwisseling van vondsten tussen de 2 groepen en bestudeerden de gewaardeerde deskundigen Joop en Bernhard enkele paddenstoelen. Want ondanks vele bekende ontdekkingen waren er toch ook nog een paar verrassingen. Hoe heette die

net weer wat andere paddenstoel? De bij de vijver door Joop gevonden pad (of was het een gewone kikker) bleek na een kus van Hannah echter geen verrassende sprookjesprins. Voldaan

Kikker wordt door Hannah gekust
(Foto: Theo Sleijster)

Paddenstoelentocht

We zijn met de Natuurvereniging op paddenstoelenzoektocht geweest in het Faliebergbos. We kwamen wel meer dan 50 paddenstoelen tegen bijvoorbeeld deze paddenstoelen: Kleverige koraalzwam - Grote stinkzwam - Dennenvlamhoed - Oranje drupelzwam - Vleeskleurige zalmplaat - Geel hoorntje - Groezelige satijnzwam - Roestbruine kogelzwam - Helmycena - Donsvoetje - Elfenbankje - Gestreept nestzwammetje - Breedplaatstreephoed - De mooiste paddenstoel die we gevonden hebben, vond ik de dennenvlamhoed.

We gingen 2 en een half uur padden-

Hannah met donsvoetjes (Foto: Theo Sleijster)

werd daarna de laatste etappe gelopen langs het Kabouterpad van het sprookjesachtig mooie Faliebergbos.

Theo Sleijster

Pim ruikt aan de Grote stinkzwam

stoelen zoeken. We hebben ook een duivelsei gevonden. Dat is een ding dat op een ei lijkt. Uit een duivelsei komt een stinkzwam. Joop Verburg heeft het duivelsei door midden gesneden. Je zag precies de vorm van een stinkzwam. Een duivelsei stinkt niet maar een stinkzwam wel. Een kleverige koraalzwam is oranje en hij lijkt op koraal. Het gestreept nestzwammetje was ook mooi. Hij lijkt op een heel klein nestje waar eitjes in zitten. Ik wilde ook nog wel een kikkertje een kusje geven, maar het was geen prins....

Hannah Schaafsma

Dennenvlamhoed Foto: Theo Sleijster

Fruitpersdag met veel belangstelling voor onze vereniging

Op 2 oktober was bij Geert Lindenhols aan de Kleefegge de jaarlijkse fruitpersdag. Het was mooi georganiseerd en er was heel wat informatie over duurzame productie en gezonde voeding. Zo'n 4000 kilo appels is geperst tot sap. Onze Natuurvereniging kon zich in beeld en woord presenteren en de hele dag hadden Joop, Joke en Roel de handen vol om iedereen

uitleg te geven over het werk van de vereniging en in deze tijd, -hoe kan het anders- ook over de wondere wereld van de paddenstoelen. Foto's geven een sfeerbeeld, waarbij vooral mensen als Trudy Koopman, Wolter Moorman en Mart Krook lof verdienen voor de organisatie.

Roel Smit

Geert Lindenhols en zoon Hugo leggen uit aan burgemeester Nieuwenhuizen hoe de koolzaadpers werkt

Ook Wolter Moorman was gelukkig weer de hele dag in touw bij de fruitpers

Voor de kinderen hadden bij Roel veel belangstelling voor de paddenstoelen

Joop vertelt over paddenstoelen

Haviken in Drenthe

Ruim 40 bezoekers zijn afgekomen op het boeiende verhaal van Willem van Manen over de Havik. Willem werkt bij SOVON, de nationale vogelstichting. Hij woont in Assen en werkt met name in Drenthe. Daar doet hij onderzoek naar het leven van de Havik en hij bestudeert de vooruitgang dan wel achteruitgang van deze bijzondere vogelsoort. Om dat te doen klimt hij in de broedtijd talloze malen in bomen waar de Havik in broedt. Hij telt de eieren, de jongen en op de juiste tijd worden de jongen geringd en gemeten. De Havik is in Drenthe een toppredator. Dat wil zeggen dat hij eigenlijk geen vijanden heeft. Hij voedt zichzelf en zijn jongen met de jongen van andere vogels (vooral Spreeuwen) en van soorten als duiven, Eksters, Gaaian en kraaien. Willem vertelde enthousiast over zijn bevindingen en voortdurend kreeg hij vragen uit het publiek wat de avond erg levendig maakte. De Havik nam gedurende vele jaren toe maar tegenwoordig is er weer duidelijk afname waarschijnlijk vooral door tekort aan prooi. Sinds kort is er bovendien een nieuweling in Drenthe. Er zijn wel 5 of 6 broedparen Oehoe's in Drenthe en de Oehoe aarzelt niet om jonge Haviken van het nest te sleuren en mee te nemen als voedsel voor zijn jongen. Hoe dat allemaal af zal lopen? We zullen het zien. Joop bedankte Willem heel hartelijk en complimenteerde hem met zijn kennis en de bijzondere foto's.

Enthousiaste vogelaar

Havik (Foto: Saxifraga Luuk Vermeer)

Willem van Manen (r) na afloop in gesprek met Rob van Leeuwen

De zoektocht naar eitjes van de Sleedoornpage

Op 17 december 2022 gingen we vanuit de Vlindertuin op zoek naar eitjes van de Sleedoornpage. De verwachtingen waren wat hoger gespannen dan vorig jaar, want in het afgelopen jaar werd de Sleedoornpage wel viermaal als vlinder gezien. In 2021 werd geen enkele vinder gezien en ook werd in december van dat jaar geen enkel eitje gevonden. Menno (Vlinderstichting, Theo, Anna, Lian, Joop en ik (Wil) zochten allereerst bij de Vlindertuin. Daar werden geen eitjes gevonden. Ja, van de Blauwrandspanner (een nachtvlinder) werden wel veel eitjes gevonden. Eitjes, die we vanwege de vorm constant badkuipjes noemden. Waarom, dat laat de foto wel zien. Pas toen we langs de westrand verder gingen, werden de eerste eitjes van de Sleedoornpage gevonden. Gelukkig, we zijn niet voor niets op pad geweest! Bij de Drift vonden we opnieuw eitjes, dus ook in dat gebied zijn Sleedoornpages actief geweest. We gebruikten de lunch bij Jan en Wilma Huiskes. Wilma had heerlijke soep gemaakt en ze bakte ook nog pannenkoeken voor ons. Na de pauze trokken we naar de Slagendijk. Ook daar vonden we zowel aan het begin als aan het eind eitjes. Joop was daar zichtbaar gelukkig toen hij het laatste eitje vond (voor hem de eerste van de dag) In totaal zochten we op 4 locaties en in totaal vonden we overal eitjes waar we gezocht hebben. In totaal 11 eitjes. Het valt te verwachten dat er dus nog wel meer plekken zijn waar de Sleedoornpage eitjes heeft gelegd. Het was vrij koud, maar wel heel gezellig en succesvol om zo met elkaar in december buiten bezig te zijn.

Wil Folkers

PS Een maand later heeft Elisabeth Voogt nog een keer gezocht bij Idylle en ook daar heeft zij een eitje gevonden. Dat betekent dat ook aan de oostkant van Zuidwolde een Sleedoornpage actief is geweest. Het ziet er hoopvol uit voor de toekomst van de Sleedoornpage in Zuidwolde.

Joop

Op zoek naar de eitjes

Eitjes van Blauwrandspanner vind je veel vaker

Zomerprogramma 2023 NVZ

Dinsdag 28 maart 2023, 19.00 uur in de Boerhoorn te Zuidwolde

Jaarvergadering Natuurvereniging Zuidwolde voor leden van de vereniging.

Dinsdag 28 maart 2023, 20.00 uur in de Boerhoorn te Zuidwolde

Presentatie van het Boek "De Stenen Tuin", een boek over de historie en de natuur van de begraafplaats in Zuidwolde. Er wordt verteld hoe het boek tot stand gekomen is in samenwerking met de Oudheidkamer van Zuidwolde en wat het jarenlange natuuronderzoek heeft opgeleverd aan bijzonderheden. Na de presentatie en de overhandiging van het eerste exemplaar aan de Burgemeester van Zuidwolde, mevr. drs. I. Nieuwenhuizen, wordt de avond feestelijk voortgezet. Opgave via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Vrijdag 31 maart Nachtvlienderexcursie 19.30 uur De nachtvlienderexcursies in 2023 staan in het teken van inventarisatie van onbekende gebieden. In de meeste vakken waarin de lichtvallen dit jaar opgesteld worden, is nog weinig over nachtvlinders bekend. Daarmee werken we mee aan de inventarisatie van nachtvlinders in heel Drenthe wat uiteindelijk moet leiden tot een nieuwe Nachtvlienderatlas van Drenthe over ca 5 jaar. **Wanneer het weer ongunstig is, wordt de avond uitgesteld tot de zaterdag er na. Kijk voor het al of niet doorgaan de agenda op onze website.** Wanneer u zich opgeeft voor de nachtvlienderwerkgroep krijgt u automatisch bericht waar en vanaf hoe laat de nachtvlienderexcursie gehouden wordt. Volgende data zijn vrijdag 28 april 21:15 u, 26 mei 22:00 u, 23 juni 22:15 u, 21 juli 22:15 u, 11 augustus 21:35 u, 15 en/of 16 september Nationale nachtvliendernacht, 22 sept. 20:30 u, 13 oktober 19:30 u.

Dinsdag 5 april 2023 Zuidwolde: werken in de Vlindertuin op het volkstuincomplex aan de Westerveldseweg in Zuidwolde

De maandelijkse opknapbeurt van de Vlindertuin begint op elke eerste dinsdag van de maand om 9.00 uur en duurt tot ongeveer 12.00 uur. We gaan aan het werk om de Vlindertuin overzichtelijk en goed te houden voor de natuur en mooi voor de bezoekers. Wie mee wil helpen is van harte welkom. Handschoenen, stevig schoeisel, handschoenen, een hakje of schep zijn handig om mee te nemen. Nadere informatie kunt u krijgen via info@natuurverenigingzuidwolde.nl
Volgende data zijn dinsdagmorgens 2 mei, 6 juni, 4 juli, 1 augustus, 5 september en 3 oktober

Donderdag 27 april 2023 19.00 uur Eerste plantenexcursie van de plantenwerkgroep In principe komen wij iedere donderdagavond tot eind augustus bijeen voor plantenonderzoek in een gebied. Wie zich opgegeven heeft krijgt automatisch bericht van de plek waar we om 19.00 uur verzamelen en aan de gang gaan. Wie mee wil gaan doen, kan zich opgeven bij stolpm@kpnmail.nl

Zaterdag 29 april 2023: Vroege vogelexcursie naar de Mepper Hooilanden.

We vertrekken om **6.30 uur** s' morgens vanaf de parkeerplaats bij Tonckenshuys. Opgave vooraf is niet nodig. De gids bij deze excursie is Jan Mansens van IVN. Vroeger waren de Mepper Hooilanden en de Koemarsen de weilanden van Meppen. Het gebied is in 2006 afgegraven en is nu een plas en een natuurgebied, rijk aan watervogels. Sinds een aantal jaren worden hier regelmatig ook zeearenden gezien. Het meer wordt gevoed door kwel en regenwater. Hier ontspringt de Geeserstroom. Het belooft een erg interessante excursie te worden, we hopen op een mooi aantal deelnemers.

Woensdag 3 mei 2023 14.00 – 16.00 uur 'clubhuis' aan de Ekelenbergweg (schuin tegenover Middelveenseweg 13) **Kinderactiviteit Wildplukken: "Kun je dat eten?"** Heb jij wel eens een pinksterbloem geproefd? Of een blaadje van zevenblad? Die zijn lekker! In de natuur kun je zelf van alles vinden dat je kunt eten. Wil jij hier meer over weten? Ga dan op woensdag 3 mei met ons mee speuren naar eetbare wilde planten en bloemen. Wildplukster Olga vertelt dan meer over de eetbare planten en bloemen die jij vindt in de natuur. Zij laat jou na de speurtocht ook proeven van verschillende kleine gerechtjes die je thuis makkelijk zelf kunt maken. Maximaal aantal kinderen: 15, Aanmelden verplicht via wildpluk2023@gmail.com

Maandag 8 mei 2023 om 13.30 uur Excursie Vlindertuin en Vlinderommetje De Vlindertuin viert het 25-jarig jubileum. Onder leiding van Joop Verburg bekijken we de Vlindertuin en een deel van het Vlinderommetje. We verzamelen om 13.30 uur bij de Vlindertuin en alle deelnemers krijgen een cadeau mee naar huis. Aanmelding via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zaterdag 27 mei 2023: 9.00 uur Vogelexcursie naar de Vreugderijkerwaard.

Vorig jaar is deze vanwege te weinig deelnemers niet doorgegaan, daarom doen we dit jaar een nieuwe poging. We verzamelen en vertrekken om 9.00 uur bij Tonckenshuys, Meppelerweg 22 in Zuidwolde. Goede, liefst waterdichte schoenen worden aanbevolen. Opgave vooraf is nodig via nvz.vogelwerkgroep@hotmail.com Geef je tijdig op want er kunnen maximaal 20 mensen mee. Onze gids bij deze excursie is Maarten Houtsma, vrijwillig boswachter bij Natuurmonumenten.

Maandag 5 juni t/m vrijdag 9 juni: Expositie VLINDERS in de Boerhoorn. Overdag van 9.00 uur tot 14.00 uur komen basisschoolklassen (groep 4 t/m 8) van Zuidwolde en omgeving naar de Boerhoorn Na 14.00 uur tot 20.00 uur zijn andere belangstellenden welkom. Er wordt een expositie gehouden van levende vlinders in een donkere kamer waardoor alle stadia van ei tot vlinder van heel dichtbij kan worden bekeken.

Maandag 12 juni 14.00 uur Waterdiertjes bij Steenberger oosterveld. Zie artikel in deze Natuurgenoten. Opgave via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zaterdag 8 juli Afsluiting nestkasten. We willen het nestkastonderzoek met alle kinderen afsluiten met een bezoek aan het Vogelpark te Ruinen van 13.00 tot 16.00. Voor een hapje en een drankje wordt gezorgd. Ook hier is toegang voor onze leden voor deze keer gratis. Zie ook hun website voor meer informatie <https://www.vogelpark-ruinen.nl/>

Zaterdag 7 oktober 2022, 9.30 uur Zuidwolde bij Tonckenshuys: paddenstoelenexcursie

Onder leiding van Bernhard de Vries gaan we tot ca. 12.00 uur op zoek naar paddenstoelen. Wie vindt de bijzonderste paddenstoel? Welke zijn eetbaar? Wat betekenen paddenstoelen in de natuur? En voor de jeugd is Joop Verburg de gids: Wie vindt de kleinste paddenstoel? En wie de kleurigste? Iedereen is welkom en er zijn geen kosten aan verbonden. Vertrek om 09.30 uur bij de parkeerplaats van het Tonckenshuys, Meppelerweg 22, Zuidwolde.

Zaterdag 28 oktober 2023 natuurexcursie naar het Vechtdal onder leiding van Edwin de Weerd (met onder andere zoeken naar paddenstoelen) Verzamelen om 9.00 uur bij Tonckenshuys: Opgave vooraf gewenst via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

29 oktober 2022: Nacht van de nacht

Wat een avontuur... in het donker, in een bos op ontdekking naar de wonderre wereld van het donker. Wat was het een prachtige avond met heerlijk weer en een leuke opkomst. Jong en oud, samen het Fabelbergbos ontdekken in het donker.

Prachtig om zo naar de sterren te kijken

Aan het begin hebben we het gehad over welke dieren er in het donker leven. De kinderen kwamen al snel, om en om, met voorbeelden als de uil, vleermuis, nachtvlinder en egel. Na een spannend wandelroute door het bos ("zaklampen verboden"), kwamen we bij een door kaarsjes verlichte

Albert en Rob wijzen de sterren aan

Entekoele met plekken waar je kon zien, horen of voelen waarom donker zo belangrijk is. Luisteren naar geluiden, zoekend naar vleermuizen boven het water tot kijken door een sterrenkijker naar wat het heelal laat zien in het donker.

Om in donker in de kist te voelen moet je wel lef hebben

Daarna kregen we informatie over verschillende uilen die in onze omgeving leven, waarbij we verschillende uilen geluiden konden horen. Ook een spel waarbij we op de tast moesten ontdekken wat er in de kist zat; blindelings voelen naar voorwerpen en dan maar raden wat het zou kunnen zijn.

Gerrie de Lange laat geluiden van nachtvogels horen

Menig reactie was toch wel brrrr of jakk.. met ook leuke kreten van herkenning. Vooral het laatste bakje riep veel herkenning op, gevolgd door 'wat is het ook alweer?' Aan het einde van de tocht konden we, doormiddel van een groot doek met licht, bekijken welke insecten/nachtvinders er in het donker leven. Mede door de hoge temperaturen dit weekend waren er nu nog veel te zien. Als afsluiter een lekkere kop warme chocolademelk met slagroom in Tonckenshuys.

Mieke Holtmaat en familie

Grote belangstelling van de kinderen bij de nachtvinders

Mama, weet je nog.....

Dat een avond, zoals de Nacht van de Nacht, verder reikt dan alleen de avond zelf bleek de volgende dag; Mama, heb jij ook wel gehoord hoe vleermuizen klinken. En heb je ook gehoord dat die lange meneer vertelde dat vlinders geen monden hebben. En mag ik als-jeblijft een sterrenkijker voor mijn verjaardag, dan kan ik vaker de sterren goed zien. Kortom deze avond was voor alle leeftijden een leuke ervaring. Door de combinatie van het duister en daarnaast het enthousiasme van de vrijwilligers was het voor ons meer dan geslaagd. Bedankt en graag tot een volgende keer.

Bianca Lichtenberg en zoon Laurens

Renate bekijkt met haar kinderen een van de vlinders

Verslag van de film- en foto avond Natuurvereniging Zuidwolde 2 nov. 2022

Ondanks het feit dat er minder mensen aanwezig waren dan andere jaren was de avond een groot succes. De 35 aanwezigen hebben genoten van een bonte afwisseling van films en foto's gemaakt door leden van onze vereniging. Wat is het mooi om te zien hoeveel oog er is voor de schoonheid van de natuur.

1. Esther en Roel Metselaar over Hongarije

Esther en Roel zijn vorig jaar verhuisd naar Hongarije en bouwen daar aan de rand van het Buck-gebergte een nieuw leven op. Zij toonden indrukwekkende foto's van de omgeving en van de vele bijzondere vogels die ze om hun huis zien.

2. Hero Moorlag vertoonde een film over Dassen. Er was aan af te zien met hoeveel rust hij te werk was gegaan want het was mooi te zien was hoe natuurlijk ze zich in de film gedragen, hoe ze foerageren en hoe de moeder met haar jongen omgaat.

3. Joke Laroi vertoonde natuurfoto's die ze met haar telefoon had gemaakt maar van een zeer hoge kwaliteit. Haar foto's zoals van de Kolibrievlinder en de Glasvleugelpijlstaart maakten veel indruk

4. Philip de Brabander toonde een film (met muziek) over zijn reis naar Spitsbergen met onderweg veel ontmoetingen met schitterende landschappen en vele bijzondere diersoorten. Wel was duidelijk dat die witte wereld onder druk staat.

5. Maud Maas Geesteranus had met eindeloos geduld foto's gemaakt van de verpoping en ontpopping van verschillende vlindersoorten. In elkaar opvolgende beelden zagen we daar het intrigerende beeld van Oranjepijpjes en Koninginnenpage.

6. Metske van der Maar toonde prachtige foto's van vele libellensoorten die hij op verschillende plekken in Nederland had gemaakt. Daarbij een aantal zeer zeldzame soorten, die het publiek zeer kon waarderen

7. Carl Maurits stuurde foto's in vanuit Spanje, waar hij tegenwoordig een groot deel van het jaar woont. Schitterende foto's van vogels en vlinders die we hier niet kennen passeerden de revue

8. Bart Pijper heeft oog voor het bijzondere in het gewone. Een sfeervolle film met allerlei natuurbelden met mooie muziek er onder gaf een prachtig beeld van zijn bijzondere kijk op de natuur.

9. Martin Beekwilder fotografeert nog niet zo lang, maar hij maakt prachtige beelden. Opvallend is dat hij foto's liet zien waarin actie zat. De vogels waren in beweging en dat maakte de vertoning enorm spannend en mooi.

10. Joop Verburg liet tot slot foto's van paddenstoelen zien waarin een enorme schoonheid van deze soorten tot uitdrukking kwam.

Aan het eind van de avond was er een enorm applaus van het publiek voor alle deelnemers. Van elk van de deelnemers zijn foto's te bekijken op de website van de Natuurvereniging. Kijk daarvoor bij uitgevoerde activiteiten op 1 nov.2022
JV

Kolibrievlinder (Joke Laroi)

Bandheidlibel (Foto: Metske van der Maar)

Slijmige grotdijnzwam (Joop Verburg)

Natuurwerkdag 2022

Het stond bij ons al lang in de agenda, 5 november natuurwerkdag. Gisteren was het zo ver, op tijd uit bed en om 9.00 uur aanwezig bij de rotonde met de waterval bij de Ommerweg. Wolter en Joop waren er al en kort na mij kwam ook Roelof. Even overleggen en maar snel aan het werk. Al het opschot aan bomen rond een vijverpartij moest worden verwijderd en ook de bramenstruiken moesten zoveel mogelijk worden weggehaald. Gelukkig kregen we versterking van 4 jonge dames. Irma, Mieke, Sylvia en Liza hadden zich eerder al aangemeld bij de natuurvereniging om aan deze werkdag deel te nemen. En met hun komst waren we met zijn achten. Al pratend en werkend werd er veel hout verwijderd en kwam de vijver weer in beeld. Met af en toe informatie over planten en paddenstoelen was het zomaar koffietijd. Een heerlijk rust moment. Na de koffie stug doorgerukt en met de komst van Corrie (met de soep) kwam er een eind aan deze gezellige werkdag. En met een mooi plantje (steenanker) als dank

Soep na afloop voor de harde werkers

rond 13.00 uur tevreden naar huis. Maar toch, gelet op het aantal mensen die ik tijdens wandelingen in en rond Zuidwolde tegen kom in het bos of op het vlinderommetje en die ook genieten van al het mooie wat de natuur zo dicht bij huis te bieden heeft zou ik een ieder willen aanraden om net als ik de eerste zaterdag van november vast te noteren in uw agenda. Als we samenwerken kunnen we ook samen genieten

Albert Brandsma

Vier jonge vrouwen kwamen helpen en staken de handen uit de mouwen

Winterplantenjacht

Op de laatste woensdagmiddag van 2022 was er weer de winterplantenjacht die jaarlijks wordt georganiseerd door FLORON. Het was nogal druilerig weer met af en toe een bui, de opkomst van 7 personen was dan ook mooi en gezellig.

Het is de bedoeling dat er binnen 1 uur zoveel mogelijk bloeiende wilde planten in een bepaald gebied worden gevonden, want ook in de laatste dagen van het jaar zijn die er. Er zijn laatbloeiers, winterdoorbloeiers en vroegbloeiers. De zoektocht was in de Vlindertuin en het volkstuintencomplex maar pas nadat Joop ons een eitje van de sleedoornpage liet zien. De middag werd gedomineerd door straatgras, paarse dovenetel, vogelmuur en klein kruiskruid. De teller bleef dit jaar op 15 soorten steken, waar we andere jaren minstens 30 vonden. Waarschijnlijk was de koude periode half december

Klein kruiskruid bleek in heel Nederland de meest gevonden bloeiende soort

hier debet aan. Uiteindelijk werden er nog 2 leuke vondsten gedaan, namelijk de vroegeling en de tegenwoordig vrij zeldzame akkerereprijs met minuscule bloempjes, maar hé, ze bloeiden en daar gaat het om. Onder het genot van koffie/thee en taart (!) werd de jacht afgesloten.

Monique Blaak

Zoeken in de winter naar bloeiende planten

Jeugdactiviteit NVZ in de Boerhoorn

Na twee corona jaren waarin er geen mogelijkheid was om onze jaarlijkse jeugdactiviteit te organiseren was het nu, anno 2023, eindelijk weer de kans om er iets moois van te maken.

En dat dit gelukt is, is wel gebleken. Ruim 120 kinderen, met hun begeleiders, hebben we mogen ontvangen in de Boerhoorn. Tal van activiteiten lagen te wachten op de inspanningen van onze jeugd. Naast het maken van vetbollen, rijgen van pinda snoeren, kleuren, uitpluizen van uilenballen en de inhoud bekijken onder het microscoop, konden de kinderen natuurlijk ook weer de aloude nestkastjes in el-

kaar schroeven. Maar....er was ook een nieuwe activiteit bedacht: het maken van een bijen en insecten hotel.

Het doel was om van vier plankjes een ruitvormig figuur te maken met een dichte achterkant en dan vervolgens de ruimte op te vullen met stukken rondhout waarin gaatjes geboord moesten worden van verschillende diameter. De resterende ruimte kon dan ook nog opgevuld worden met bamboe pijpjes van verschillende diktes om vervolgens alles af te sluiten met een op maat gemaakt stukje gaaswerk.

Een leuke activiteit met als voordeel dat er nu in Zuidwolde en omgeving

Pinda's rijgen onder leiding van Suzanna

Vetbollen maken onder leiding van Willema (Theo S)

Jan Mager was de hele morgen druk met de uilenballen

Peter van Dijk ziet toe bij de eerste zaaglessen

veel kleine bijenhôtels hangen en dat heeft meer voordelen, heeft Joop ons uitgelegd, dan 1 groot bijen- en insectenhôtel.

Echter, we hadden vooraf niet helemaal voorzien hoeveel werk deze laatste activiteit kostte met zoveel belangstelling. Veel voorbereidende werkzaamheden waren al verricht door enkele leden van de NVZ, toch duurde het soms te lang voor dat alle gaten waren geboord en alle bamboe was gezaagd om het geheel te kunnen vullen. Maar toch: aan het eind van de ochtend was alles pas-klaar gemaakt en alle voorraad hout en bamboe verbruikt en ging een ieder

met het gemaakte huiswaarts. Het enthousiasme onder de deelnemers was groot.

Gezamenlijk hebben we alles weer opgeruimd en nog even geëvalueerd hoe we deze laatste activiteit nog meer kunnen stroomlijnen. Het was een energerende ochtend die uiteindelijk erg geslaagd was met dank aan de vele vrijwilligers (ook ouders) die hun bijdrage hieraan hebben geleverd. Een mooie activiteit die volgend jaar zeker weer op de agenda zal staan.

Dick Hein

Ruim 120 kinderen kwamen op de activiteiten af. (foto Theo Sleijster)

De laatste hand wordt gelegd aan een insectenhôtel

Winterwandeling van de natuurvereniging Zuidwolde

De winterwandeling in omgeving van Fort, georganiseerd door Natuurvereniging Zuidwolde, werd afgelopen zondag mede dankzij het prachtige wandelweer toch nog bezocht door ruim 50 deelnemers. We werden door Joop Verburg, voorzitter van de Natuurvereniging Zuidwolde, van harte welkom geheten. Hij was nog best wel tevreden over de opkomst, ondanks het ontbreken van een vooraankondiging in o.a. de Hoogeteense courant en de Wolder courant in de afgelopen week.

We werden opgedeeld in 2 groepen onder begeleiding van resp. Joop Verburg bij de ene groep en Jan Rozema en Herman van Arragon bij de andere groep. De reden van deze groepsindeling was de capaciteit van 'de trek-pont' die ons over de Zuidwoldiger waterlossing naar de overkant moest brengen. In de praktijk verliep dat gelukkig vlotjes, al moesten we eerst wel even uitvinden hoe de pont naar onze kant te krijgen. Maar alle deelnemers zijn droog overgekomen, zelfs die met wandelwagen en kleine kinderen..

In onze groep werd op meerdere momenten tekst en uitleg gegeven over opmerkelijke natuurproducten of feiten die ertoe bijdragen met andere ogen naar de omgeving te kijken. O.a. zoetwatermossels, bijzondere zwammen (waaronder de zeldzame Oranje oesterzwam) en hoe de structuur van de huidige gronden in de loop van vele eeuwen zijn ontstaan, kwamen diverse keren aan de orde. Heb zelf ook ervaren dat je zo lopend door de voor mij bekende omgeving als 'Zuidwoldiger' en 'Forter', je opvalt dat ook deze omgeving echt heel mooi is. In de andere groep hebben Jan en Herman vooral ook verteld over de bewoners en bijzonderheden over de omgeving. Na 2 uur wandelen en

luisteren naar de begeleiders kwamen we terug in het Dorpshuis De Snikke van Fort, waar we gastvrij werden ontvangen en waar we onder het genot van een kopje koffie, thee of chocolademelk met onze wandelgenoten terugkeken op een fijne middag.

Joop Verburg benadrukte in z'n afsluiting nog het feit dat Natuurvereniging Zuidwolde dit jaar 50 jaar bestaat en dat er in de loop van dit jaar een aantal festiviteiten zullen plaatsvinden. Daarover zullen we nog genoeg te horen krijgen. Volgend jaar lopen we weer mee,

Een enthousiaste deelnemer 2023
Arend H. Vrielink uit Zuidwolde

Prachtig weer bij de winterwandeling

50 deelnemers overzetten bij het pontje is niet niks

Soms waren er wel obstakels op de weg

Een van de vondsten, de oranje oesterzwam

Vleermuispresentatie door Theo Douma in de Boerhoorn

Wie de kennis over vleermuizen wilt vergroten, zit bij Theo Douma aan het goede adres. Zijn lezing op 9 februari in de Boerhoorn over deze bijzondere kleine zoogdieren werd bijgewoond door 32 bezoekers en was zeer geslaagd. Dankzij zijn enthousiasme en kennis over verschillende soorten vleermuizen, heeft Theo voor een onderhoudende en vermakelijke avond gezorgd. De informatieve presentatie over vleermuizen bestond uit een fijne afwisseling van beeldmateriaal, vragen

uit het publiek en tussendoor leuke grapjes om het luchtig te houden. Als kers op de taart werden we getraakteerd op zijn vleermuisfotografie. Dit blijkt een geduldig en lastig karwei, maar aan de foto's die werden getoond was te zien dat het die moeite waard is. De twee uur durende presentatie was dan ook in een oogwenk voorbij. Ik heb ervan genoten en aan de reacties uit het publiek te horen, was ik niet de enige.

Michiel de Ruijter

Theo Douma legt uit hoe hij de foto's gemaakt heeft (foto Theo Sleijster)

Meervleermuis vangt insecten op het wateroppervlak (foto Theo Douma ©)

Nestkasten route 2023

Drama in het Faliebergbos

Afgelopen Januari hebben onze vrijwilligers van de natuurvereniging veel werk verzet om de woningnood bij onze Drentse vogels te bestrijden. Freek, Theo, Peter en Hannie hebben hun routes geïnspecteerd en alle maatregelen getroffen om hun verblijven voor onze gevederde vrienden zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Hoewel de term "Braamstruikse Binnenpad" voor de oudere jongeren onder ons nostalgische herinneringen oproept aan vervlogen Fabeltjeskrant-tijden, was de route in het Faliebergbos in de zomermaanden alleen geschikt voor de meer

Freek Vonk-achtige avonturiers. Voor degene die hun kapmessen graag thuis willen laten hebben we de route wat meer publieksvriendelijk gemaakt. Tijdens het schoonmaken en herstellen van de route ontvouwde zich nog een waar (klein) familiedrama. Een koolmeesje was helaas tijdens het broeden heengegaan en werd dus dood (en redelijk gemummificeerd) gevonden op het nest. De koude eitjes lagen nog steriel in het kastje. Gelukkig hebben toekomstige bewoners hier geen actieve herinneringen aan en hopen we op een voorspoedig gebruik voor 2023.

Het inschrijven kan via het mailadres nestkastje2023@gmail.com tot 1 April 2023. Geef daar ook aan welke route je wilt lopen. De routes kunnen vanaf 11 April gelopen worden door de deelnemende kinderen. Er wordt elke week een ronde gelopen die ongeveer een uur duurt. Deelname kan vanaf groep 5. De planning is om 8 tot 10 rondes te lopen.

Deelnemen is voor leden van natuurvereniging gratis, ben je geen lid dan kan je voor 7 euro jeugdlid worden (<https://www.natuurverenigingzuidwolde.nl/lid%20worden.html>)

De basisscholen zullen ook geïnformeerd worden via een oproep/flyer. Voor scholen hebben we ook de mogelijkheid om eenmalig per groep een privé route te lopen in het Faliebergbos. Ook hier kan je het bovenstaande mailadres voor gebruiken. In overleg wordt dan een datum en tijd gekozen. Ook zoeken we vrijwilligers die het leuk vinden om zelf een route te lopen/te maken of beschikbaar willen zijn als invaller.

Hilbert Prins en Jan Mager tijdens herstelwerkzaamheden

Op 8 Juli willen we het geheel afsluiten met een bezoek aan het Vogelpark te Ruinen van 13.00 tot 16.00. Voor een hapje en een drankje wordt gezorgd. Ook hier is toegang voor onze leden voor deze keer gratis. Zie ook hun website voor meer informatie <https://www.vogelpark-ruinen.nl/>

Net als vorig jaar hebben we vier routes die gelopen kunnen worden.

1. Faliebergbos (Hannie) Maandag 18.00-19.00 Toegankelijk bos veel nestkasten
2. Nolderwoud (Freek) Donderdag 15.30-16.30 Avontuurlijke lange route/ veel nestkasten
3. Zuider Esweg (Theo) Woensdag 15.30-16.30 Compacte route/centrale ligging
4. Kerkweg (Peter) Dinsdag 18.00-19.00 Informatieve route/privé bosjes

Koolmees bij nestkast

Kunnen de kinderen straks ook Boomklevers zien groot worden

Waterdierpjes

De Wolden Wonderlijke Onderwaterwereld

Wil je weten wat er onderwater zich allemaal afspeelt? Op maandag 12 Juni kan je met ons een stukje van deze waterige jungle ontdekken! Om 14.00 staan we voor je klaar aan de Oostweg bij het kleine parkeerterreintje in de buurt van huisnummer 13. (zie pijl) Met schepnetten, vergrotende aquaria en gewapend met kenniskaarten gaan we op zoek naar gewone en bijzonder onderwaterleven. Je zult verbaast zijn wat er allemaal in, op en langs het water leeft. In Drenthe komen vissen voor

als serpeling, winde, bermpje, prikken en de grote en kleine modderkruiper. Salamanders, kikkers, padden, geelgerande watertorren (een echte rover) Ook leven er dieren in die je eigenlijk hier niet verwacht als een zoetwatermossel (reigers zijn er gek op) en rivierkreeften.

1-Kaart waterdierpjes

Stekelbaars

Geel gerande waterkever

Excursie naar Vreugdenrijkerwaard 27-5- 2023

De Vreugderijkerwaard ligt net ten westen van Zwolle aan de noordoever van de rivier de IJssel, tegenover het op de andere oever gelegen plaatsje Zalk. In het 97 hectare grote gebied dat eigendom is van Natuurmonumenten bevinden zich tot vijf meter hoge rivierduinen en een met de IJssel meestromende nevengeul. De uiterwaard maakt deel uit van het door de rijksoverheid aangewezen Nationaal Landschap IJsseldelta. Een groot deel van het jaar is het gebied een rustplaats

voor trekkende vogels, zo zijn er kievit, kempfanen en grutto's te zien. In de winter wordt de waard vaak bevolkt door duizenden kolganzen. De bruine kiekendief vindt in het rietland zijn jachtgebied. Ook de zeearend laat zich hier soms zien. De Vreugderijkerwaard is goed te overzien vanaf de winterdijk en te ontdekken via het laarzenpad langs de nevengeul en de IJssel. Vanuit een vogelkijkhut zijn de vele vogels goed te observeren. Voor opgave: zie Middenpagina.

Zeearend Inventarisatie IJssel Delta

Zeearenden (Foto: Roy Strijker)

Op zaterdagochtend 28 januari vond de jaarlijkse Zeearenden inventarisatie plaats van de vogels in het IJssel delta gebied. Om de zeearenden werkgroep Nederland te ondersteunen zijn Gerrie, Martin en ik (Roy) als leden van de vogelwerkgroep van de Natuurvereniging in de vroege ochtend afgereisd naar het Drontermeer. De landelijke werkgroep heeft over het gebied waarin bekend is dat deze vogels voorkomen en diverse nesten hebben, elf observatiepunten gemaakt. Deze elf locaties zouden een compleet beeld moeten weergeven van de aanwezige arenden plus hun standaard vliegroutes wanneer ze het nest verlaten om op jacht te gaan. De telling duurde 4 uur, en de vogels werden op bijna alle observatiepunten gezien. Iets na 9.00 vlogen er twee volwassen vogels snel en laag over bij onze post. Helaas was het nog te donker om hier duidelijke foto's van te maken. Na deze snelle maar mooie observatie op een meter of 100 afstand bleef het helaas erg stil bij ons.

Toen om 12.00 de tijd voorbij was zijn we nog diverse andere posten afgegaan waar nesten aanwezig waren of constant vogels gezien werden. Al met al een erg geslaagde ochtend waarin we 4 verschillende arenden hebben mogen zien. En dat in een prachtig gebied dat qua naamsbekendheid voor deze soort iets minder bekend is dan de Oostvaardersplassen of de Biesbosch.

Roy Strijker

Een van de spotterslocaties zeearenden (Foto:Roy Strijker)

Onze Steenuilen

Wanneer we de resultaten (14 jongen) bij ons van afgelopen jaar vergelijken met de resultaten van Drenthe dan kunnen we wel zeggen dat we boven gemiddeld hebben gescoord met het aantal uitgevlogen jongen. Het was in Drenthe voor de steenuilen een slecht jaar. Kleine legfels, veel onbevuchte eieren en dus weinig uitgevlogen jongen.

In het najaar hebben we alle kasten weer schoon gemaakt en voorzien van een nieuw bedje. Bij het schoon maken kwamen we veel spreekwennesten tegen. Ook waren er een paar verrassingen. Bij het open maken van de kast bij Huisjes zag ik dat aan het deksel de raten vast zaten van een wespennest. Deksel weer dicht gedaan en snel van de ladder naar beneden want ze wer-

den agressief. In het voorjaar gaan we weer kijken of ze de winter hebben overleefd. Op ten Arlo zat in een kast een volk met hoornaars. In een andere kast op Fluitenberg kwamen we een oud nest tegen van hoornaars (zie foto). Op de nieuwe locaties Steenberg en aan de Veeningerveldweg hebben we 2 nieuwe kasten opgehangen. Bij Kreuze in Middelveen hebben we een oude kast vervangen die niet markerproef was en veel te klein bleek voor de jongen afgelopen jaar. Nu alle kasten weer klaar zijn voor het voorjaar hopen we dat we weer een legfel extra kunnen noteren in 2023.

Roelof Nijboer

Nest van een Spreeuw in Steenuilenkast (Foto: Roelof Nijboer)

Wespennest in Steenuilenkast (Foto: Roelof Nijboer)

Bert Cleveringa bij steenuilenkast (Foto: Roelof Nijboer)

Verslag kerkuilenwerkgroep Zuidwolde

De broedresultaten van kerkuilen in 2022 waren in en rond Zuidwolde aan de magere kant. Het voedselaanbod van veldmuizen was laag. De veldmuizen vormen het hoofdvoedsel voor de kerkuil.

De meeste door ons gecontroleerde nestkasten bevatten geen eieren. Toch hebben we legfels aangetroffen met 3 en 4 eieren, waarbij de jongen succesvol opgroeiden. In heel Drenthe zijn 410 jonge, vliegvlugge kerkuilen geteld door vrijwilligers van de kerkuilenwerkgroepen. In onze regio (de westelijke helft van Zuidwolde) maar tien.

Door actieve holletjes van veldmuizen te tellen in grasland in West-Drenthe heeft de bekende roofvogel expert Rob Bijlsma vastgesteld dat 2022 een slecht jaar was voor de veldmuizen. Dit konden we ook in ons gebied waarnemen. Johan de Jong geeft in zijn boek "Kerkuil: ecologie, gedragen bescherming" aan dat de legfelgrootte van jaar tot jaar sterk kan verschillen en inderdaad afhankelijk is van het aanwezige voedsel.

We hopen natuurlijk dat 2023 een goed jaar zal worden voor de veldmuizen. De veldmuizenstand kende altijd een cyclus van drie jaar: een topjaar met veel veldmuizen, gevolgd door een jaar met lage stand en in het derde jaar weer een voorzichtig herstel. Deze cyclus is tegenwoordig minder duidelijk zodat het moeilijker wordt de muizenstand te voorspellen. Meer muizen betekent dus meer en grotere legfels. Maar het blijft dus afwachten. Daarnaast is sterfte in de winter altijd van invloed op de kerkuilenstand. De zachte winter zal er dan ook voor kunnen zorgen dat meer kerkuilen in ons gebied overleven.

Wij vinden het contact met mensen die een nestkast hebben reuze leuk: Ze zijn heel geïnteresseerd in het wel en wee van de kerkuil en zijn enthousiast als de uilen in hun kast jongen grootbrengen.

Naast het monitoren van ongeveer 20 kasten maken we ook kasten schoon (want kerkuilen maken er een ongeloflijke bende van), verbeteren we waar nodig nestkasten zodat er geen steenmarters in komen en plaatsen we nieuwe kasten bij belangstellenden.

Al met al is het prachtig werk en we kunnen zo een bijdrage leveren aan het beschermen van deze boeiende nachtvogel.

Gerhard Warmink en Piet Swierstra

Kerkuil

Plantenwerkgroep in 2023

Iedere donderdag gaan we er met de plantenwerkgroep weer lekker op uit om planten te spotten. En op naam te brengen, natuurlijk. Het jachtterrein is de omgeving van Zuidwolde waar we op soms onwaarschijnlijke plaatsen door de bermen en terreinen struinen. Net als voorgaande jaren is er veel inspraak over de plekken die we bezoeken dat heeft dan ook al tot veel mooie resultaten geleid. Met een vergunning op zak kom je op plaatsen die normaal gesloten zijn. En met de nodige kundige mensen aan boord vinden we dan planten die je bij een normale wandeling over het hoofd zou zien. En dat is misschien wel het leukste van het speuren naar planten: lekker buiten met de volle aandacht ontdekken dat een gewone berm soms heel bijzonder is. En er steeds meer van te weten: natuurlijk van planten, maar vlinders en andere insecten pakken we ook mee. En avond na avond, jaar na jaar scherper worden en elkaar steeds vaker verrassen met mooie vondsten. En dan draagt de plantenwerkgroep ook

nog bij aan de floristische kennis van Drenthe door alle vondsten, ook de gewone, aan de landelijke database toe te voegen. We kammen een vierkante kilometer op een avond uit en zo kunnen we mooi vergelijken of het vooruit gaat met de natuur, of niet. Wil je daar ook je steentje aan bijdragen dan ben je natuurlijk van harte welkom! We starten dit jaar op 27 april en gaan in ieder geval door tot 24 augustus.

Martin Stolp, coördinator plantenwerkgroep NVZ

Hier werd ook het zeldzame Rijstgras gevonden

Plantenexcursie in Meppel met Anton Edwin D., Wendy, Martin, Monique (en Joop)

Mysterieuze parasieten

Er zijn weinig planten die een floristenhart sneller laten kloppen dan bremrapen. Naast hun bijzondere en vaak fraaie bloeiwijze is het toch vooral hun levensvorm die tot de verbeelding spreekt. Bremrapen (familie Orobanchaceae) leven namelijk als parasiet op andere planten (waardplanten) waarbij ze ondergronds met hun veelal knolvormige wortel contact maken met de wortels van hun gastheer. Via het wortelcontact worden vocht en voedingsstoffen onttrokken.

Bremrapen zijn gespecialiseerd op vaste waardplanten. Naast de juiste gastheer zijn ze ook nog kritisch op de groeiomstandigheden met name op de bodem. Groen blad ontbreekt. Enkel in de bloeiperiode laat de plant hun bloeiwijze bovengronds zien om te bloeien en zaad te zetten. Na de zaadzetting verraad alleen de verdroogde bloeiaar nog zijn aanwezigheid. In Nederland zijn het zeldzame planten. Hun zeldzaamheid en bijzondere bloei maakt het ontdekken van enkele bremrapen in het veld altijd weer een belevenis.

Onverwachte opkomst van de Grote bremraap

Bremraap in eigen tuin

Het kweken van bremrapen in de tuin vormt een uitdaging. Als eerste dient de gastheer aanwezig te zijn en moeten de bodemomstandigheden gunstig genoeg zijn. Na het strooien van zaad rond de wortels van de waardplant is het vooral een kwestie van heel veel geduld hebben. Als de kieming en aangroei lukt, kan het nog jaren duren voor de bremraap zich laat zien. Maar dan ineens, als je net de moed hebt opgegeven of gewoon vergeten bent dat je hem gezaaid hebt, ontdek je een paar bloeistengels in je tuin.

Soorten

De gemakkelijkste soort is de klimopbremraap (*Orobanche hederaceae*) die zoals de naam al aangeeft groeit op klimop. Hij komt oorspronkelijk wild voor in het uiterste zuiden van ons land maar inmiddels ook in parkbossen en heemparken door het hele land. Een vochtige bosje met klimop als bodembedekker en wat kalkrijk puin in de grond is voldoende. Het duurde bij ons een jaar of drie na uitzaaien totdat we de eerste bloeiaaren zagen ontwikkelen en nu komt hij (bijna) ieder jaar met steeds meer bloeiaaren tevoorschijn.

We hebben in onze tuin meer soorten uitgetest, met wisselend succes. Een paar keer hebben we de distelbremraap (*Orobanchereticulata*) op moesdistel in bloei gekregen. En dit jaar vonden we tot onze grote verrassing de grote bremraap (*Orobancherapum-genistae*). Het is de naamdrager van de groep en parasiteert op brem. We waren al bijna vergeten dat we 8 jaar geleden van Cruydhoeck een zakje zaad had gekregen en op het Struunpad hadden uitgestrooid bij enkele toen nog jonge bremstruiken.

De bonus voor ons kwekersgeduld kwam dit jaar met de bloei van een, aan bremraap verwante parasiet: de bleke schubwortel (*Lathraea squamaria*). Ook deze hadden we 8 jaar geleden gezaaid tussen de wortels van een hazelaar, een van de waardplanten waar hij op groeit. En nu maar hopen dat hij zich zo goed thuisvoelt dat we ook de komende jaren weer van zijn aanwezigheid kunnen genieten.

Bleke schubwortel langs het Struunpad

Deyke en Ruurd van Donkelaar

Werkgroep landschapsbeheer NVZ

De Natuurvereniging Zuidwolde heeft een werkgroep landschapsbeheer die op vrijwillige basis vooral in het buitengebied aan de oostzijde van de N48 (Steenbergen Oosterveld) werkt. De werkgroep bestaat nu uit 7 personen die op de donderdagmorgens bezig zijn in dit natuurgebied. Wij verzamelen ons op 1 plek en gaan hierna aan de slag. Het gereedschap wordt door Landschapsbeheer Drenthe ter beschikking gesteld. Door de locatiebeheerder/coördinator van de werkgroep wordt het gereedschap regelmatig omgeruild voor andere gereedschap, zodat er altijd goedgekeurd gereedschap ter beschikking is. Het werkgebied is van Het Drentse Landschap. De regiobeheerder Harald de Graaf geeft advies en ondersteuning en geeft aan ons door waar we aan het werk kunnen. Als werkgroep mogen we van 15 september tot 15

maart in het buitengebied aan het werk zijn. Na 15 maart geven wij de dieren in het buitengebied weer alle rust. Graag zouden wij de groep nog verder uit willen breiden. Het gebied is namelijk zo groot dat wij het hele gebied niet in één seizoen kunnen onderhouden, wat eigenlijk wel ons doel is, om zo de aanwas van vliegdenen en berken onder controle te kunnen houden. Enkele weken terug hebben wij de zichtlijnen vanaf het fietspad naar het grote veld tussen de bossen open gemaakt. Nu is het veld al fietsend van het fietspad vanaf 2 plaatsen te zien.

Lijkt het u wat om samen met een groep natuurliefhebbers in de natuur te werken, dan kun u inlichtingen vragen bij de coördinator van de werkgroep, Bert Snippe 0654256270. Of per mail, landschapsbeheer@natuurverenigingzuidwolde.nl

Heideschonen in het Steenberger Oosterveld (Foto: Bert Snippe)

Grote biodiversiteit in de Vlindertuin

Het is vandaag 9 september 2022. Kars Veling van de Vlinderstichting had me begin dit jaar al "gewaarschuwd": "Joop, let op. Het Bruin blauwtje rukt op naar het noorden en die komt vast ook wel naar Drenthe dit jaar." Die voorspelling kwam uit en enkel maanden geleden werden de eersten rond Meppel gezien. Twee weken geleden fotografeerde ik er één bij het Zwarte gat en vandaag was ook Vlindertuin aan de beurt. De 34e soort dagvlinder ooit in onze Vlindertuin gezien, die aangelegd werd in 1998, is het Bruin blauwtje, die zat te zonnen op de Guldenroede. We hoeven ons er niet direct heel rijk mee te rekenen, want er is ook veel verlies. Soorten die hier eerder te vinden waren zoals de Argusvlinder, Bruine vuurvlinder en Geelsprietdikopje, zijn al vele, vele jaren niet meer in de Vlindertuinesignaleerd. Toch is het vinden van een nieuwe soort altijd weer een plezierig moment. Dat geldt natuurlijk in het bijzonder voor de dagvlinders. Toch is ook het vinden van een nieuwe soort van andere soortgroepen leuk. Zo zagen we inmiddels meer dan 50 soorten wantsen met hun

grote vormenrijkdom en vaak prachtige kleuren in de Vlindertuin en ook het aantal vliegen (en enkele muggen) is al tot boven de 50 gestegen. Ook het aantal soorten kevers ligt al dik boven de 50. Inmiddels zijn er al 60 soorten wilde bijen op de foto gekomen. Koploper is daarbij natuurlijk het aantal soorten nachtvlinders (macro en micro). Dat aantal ligt inmiddels boven de 600. Het bewijst in ieder geval dat een tuin als de Vlindertuin een enorme diversiteit heeft waar telkens nog iets nieuws te zien en te beleven is.

De Vlindertuin is in 1998 aangelegd en bestaat dus in 2023 al weer 25 jaar. Dat jubileum willen we vieren met wat extra open dagen en excursies. Dagen waarop deelnemers en bezoekers een vlinderplant of boom als cadeau mee kunnen nemen. Wie mee wil helpen in de Vlindertuin is welkom op de eerste dinsdagmorgen van de maanden april tot en met oktober om vanaf 9.00 uur tot 12.00 uur mee te doen. (wel met ruim tijd voor koffie en wat extra's tussendoor)

Joop Verburg

Vlindertuin na de voorjaarsbeurt. In het midden vormen de paden een vlinder

Maandelijks een morgen samenwerken

Het eerste Bruin blauwtje in de Vlindertuin

Nachtvlinders

De herfst van 2022 heeft weer talloze waarnemingen van nachtvlinders op geleverd voor leden van de nachtvlinderwerkgroep. Tot in november is er onderzoek gedaan in allerlei gebieden in zuidwest Drenthe. Er zijn ook nu weer zeldzaamheden gevonden met mooie namen zoals Coniferenuil en Diana-uil.

Ook komend jaar gaan we weer nachtvlinderexcursies doe. Op de website staat bij de werkgroep nachtvlinders weer een lijst met data en aanvangstijden voor maandelijkse tochten die we ondernemen naar plekken waar we de nachtvlinderopstelling neer kunnen zetten. De begintijden hebben natuurlijk alles te maken met de zonsondergang en die is de zomer pas heel laat. Wie mee wil doen is welkom. Je kunt je altijd opgeven bij de werkgroep via info@natuurverenigingzuidwolde.nl Je krijgt dan telkens bericht waar we naar toe gaan. De eerste avond is op 31 maart en we starten dan om 19.30 uur

(mits het weer redelijk is natuurlijk) Moge het een fantastisch vlinderjaar worden

Theo Bakker

Diana-uil (Foto: Theo Bakker)

Mineerders en ander klein grut bij de Vlindertuin

Op 6 oktober waren twee deskundigen op het gebied van micro-nachtvlinders te gast bij de Vlindertuin. Ben van As en Ico Hoogendoorn weten beide veel af van die kleine vlindertjes die eitjes leggen op een blad van de boom of struik of plant van hun voorkeur, daar komt dan een plat rupsje uit dat leeft tussen de bovenlaag en de onderlaag van de bladeren en daar het bladgroen opeet. Het is opmerkelijk dat iedere soort daar een eigen vraatpatroon bij heeft waaraan een deskundige kan herkennen om welke soort het gaat. In een paar uur tijd stelden zij een zestigtal soorten vast van deze vlindertjes

die we mineerders noemen. Er worden immers een soort mijngangen in het blad gevreten.

Appelbladmineermot

Boogjesmineermot op Meidoorn

Donkere berkenmineermot

Ben van As

Je kunt ook zien dat de rupsen steeds groter worden want de gangen worden steeds breder. Bovendien valt het op dat de rupsen poepjes achterlaten in de mijngangen. Vooral wanneer je het blad tegen het licht houdt, is dat allemaal duidelijk waar te nemen. Ik was verbaasd hoe goed zij de verschillende soorten op naam konden brengen. Wat enorm hielp was hun kennis van bomen en planten, want de vlindertjes vergissen zich zelden en zullen altijd op de juiste boom of plant hun eitjes leggen. In een paar uur tijd vonden Ben en Ico zo'n 60 soorten bij de Vlindertuin met namen zoals Zwartkopblaasmijnmot, Boogjesmineermot,

Eikenooglapmot met links het rupsje

Vijgenskeletteermot rups

Vijgenskeletteermot pop

Bijvoetoglapmot, Pruimenballonmot enz. Het leukste vond ik dat de allereerste ontdekking werd gedaan in onze eigen tuin op de Vijgenboom. Die staat er al heel wat jaren en ik had ook wel eens gekeken of er een mineerder op zat, maar deze dag was de Vijgenskeletteermot de eerste mineerder die zij vonden. Bovendien was dat waarschijnlijk de eerste vondst in Drenthe. We zagen de vraatsporen, de rups en de pop van dit Vlindertje dus dit voorjaar kijk ik zeker uit of ik de vlinder ook kan vinden.

Joop Verburg

Overige insecten

Doodshoofdzweefvlieg

In de loop van het jaar kun je, wanneer je regelmatig in de Vlindertuin komt, telkens wel nieuwe soorten ontdekken. De doodshoofdzweefvlieg is er zo één. Met een beetje fantasie kun je op het borststuk een doodshoofd ontdekken. Opvallend vind ik de geel-zwarte banden die maken dat het net een wesp is. Aan de twee in plaats van vier vleugels en aan de korte antennes kun je zien dat het toch echt een (on)schuldige) zweefvlieg is

Doodshoofdzweefvlieg zweefvlieg

Mexicaanse zwartsteel.

Op 30 augustus zag ik in de Vlindertuin op de Guldenroede een vreemd soort wesp met een lange dunne taille en donkere vleugels. Ik kon niet snel genoeg een foto maken maar het beeld bleef mij goed bij. De dag er na was ik met een groep mensen van een cursus in de Vlindertuin. Een van hen, Lex Tervelde, maakte wel foto's van die wesp en toen bleek dat het gaat om de zeer zeldzame Mexicaanse zwartsteel. Dat is een wespesoort uit Midden Amerika die in ons land voor het eerst in 2010 is vastgesteld in het zuiden en sedertdien langzaam oprukt naar het noorden. Het gaat om een wesp die broedcellen maakt in

insectenhôtels. Hij is daarbij voor zijn larven speciaal op jacht naar Boomsprinkhanen (zowel de kleine nymfen als de volwassen exemplaren). Die sprinkhanen worden nadat ze verlamd zijn vliegend naar het insectenhotel vervoerd. Nadat hij, afhankelijk van de grootte, 3 tot 10 sprinkhanen heeft verzameld wordt een ei gelegd en de cel wordt afgesloten met lange kromgebogen grassprietjes. Wat een ongewoon gedrag! Voor zichzelf zoekt hij nectar op bloemen zoals munt, guldenroede, rode duizendknoop en venkel. Het was weer bijzonder om juist in de Vlindertuin deze nieuwe exoot te ontdekken. Lex bedankt voor de foto's

Joop Verburg

Mexicaanse zwartsteel (Foto: Lex ter Velde)

Gouden kroontjesvlieg

Het is 5 september 2022. In de Vlindertuin is het droog; gortdroog. Het is ook onbegonnen werk om daar voor water te zorgen, dus het komt er voor de vegetatie op aan om zelf te overleven. Veel nectar wordt er niet geproduceerd, dus vlinders, bijen, wespen en vliegen zie je al niet veel en wat er vliegt, vliegt snel heen en weer van bloem naar bloem omdat in elke bloem maar uiterst weinig nectar te halen is.

Toch trekt het me telkens weer. Even een rondje met het fototoestel; even kijken of er nog wat bijzonders is en jawel, vandaag zie ik iets bijzonders. Ik denk haast de mooiste grote vlieg die ik ooit gezien heb. Ik maak wat foto's terwijl hij op de Guldenroede nectar zoekt. Thuis zoek ik via internet uit welke soort het is. Het gaat om *Phasia aurigera*. Niet eens zo'n zeldzame soort, maar toch nog nooit gezien. Ik vind ook nog ergens een Nederlandse

naam en die luidt: Gouden kroontjesvlieg. Wanneer je de tekening op het borststuk bekijkt, snap je precies waarom. Het is een sluipvlieg die eitjes legt in de nymfen (jonge vormen) van wantsen. De vliegenlarfjes die daaruit komen, eten de larf op en verpoppen daarna om uiteindelijk weer nieuwe Gouden kroontjesvliegen te worden.

Joop Verburg

Phasia aurigera Sluipvlieg Gouden kroontjesvlieg

Het vlinderommetje in het afgelopen jaar

De beide landjes van Hans Haar (voormalige kampeertreintjes) op de Ekelenberg zijn vorig jaar door firma Buning (waarvoor nog hartelijk dank) afgebonkt en aangevuld met arme grond. Daarna zijn deze landjes ingezaaid met een geschikt bloemenmengsel voor deze grond. Verder hebben we de door Joop in de vlindertuin opgekweekte Late guldenroede geplant. Door de weersomstandigheden, erg veel regen, konden we dit helaas pas laat in het voorjaar doen. Ondanks de minder gunstige omstandigheden kwam er toch veel op. In het najaar hebben we dit grotendeels gemaaid en het maaisel achtergelaten. We zijn erg benieuwd wat we dit voorjaar te zien gaan krijgen.

Langs het vlinderommetje hingen al een aantal nestkastjes die speciaal extra laag zijn opgehangen. Onze nieuwe nestkastbeheerder Gerrie de Lange heeft recent een flink aantal nieuwe gemaakt en opgehangen. Gerrit Dijkstra, bij deze bedankt voor je werk in de afgelopen jaren. De nieuwe kastjes zijn te herkennen aan een puntdakje dat met een pennetje gezeurd is. Dit dakje mag voorzichtig gelicht worden zodat U kunt zien wat er in het nestje

gebeurt. Uiteraard de inhoud met rust laten en het kastje weer sluiten. Indien iets beschadigd is, dan graag een berichtje naar het mailadres op het kastje en/of naar de beheerder van het vlinderommetje.

Ook voor vleermuizen zijn enkele nieuwe kasten opgehangen in het gebied rond de Ekelenberg. Deze hangen noodzakelijkerwijs hoog.

De route op de Ekelenberg is enigszins gewijzigd wat is aangegeven met de normale route palen. Door de voortgaande bouwwerkzaamheden zal dit misschien nog wel vaker nodig zijn waarvoor wij uw begrip vragen.

Op de Middelveense kaamp gaan we dit voorjaar een hek plaatsen bij de toegang tot dit gebied. Dit is helaas nodig aangezien motorrijders niet begrijpen wat het bord voetpad betekent. In dit kader past helaas ook het met vuur beschadigen van het informatiebord bij de Oosterweg. Joop en Jan Mager hebben dit voorzover mogelijk hersteld. Waarschijnlijk zal dit bord vervangen moeten worden aangezien de beschermende toplaag volledig beschadigd is.

De natuur van de idylle heeft het afgelopen tijd flink wat te doorstaan ge-

Inharken van zaden op het terrein bij de Ekelenberg (foto Jaap Vliegthart)

Nieuw nestkastje laag opgehangen (foto Gerrie de Lange)

kregen. Door fout gebruik van de roringen is vervuild water in de Idylle terecht gekomen. Het heeft behoorlijk wat voeten in aarde gehad om de oorzaak van de vervuiling op te sporen en te stoppen. De Idylle was inmiddels zwaar vervuild en moest daardoor met grof materieel weer schoongemaakt worden, dit om de natuur de kans te geven zich te herstellen. Inmiddels is licht herstel zichtbaar, volledig herstel zal nog wel even duren.

Mooi voor al de vrijwilligers die het onderhouden doen is, dat het Vlinderommetje blijvend veel gebruikt wordt door Zuidwoldigers en anderen voor een korte of langere wandeling. De woeke-rende bramen en het vele blad vergen constante aandacht daarom nog maar eens, bedankt voor jullie inspanning.

Chris Otten met de bosmaaier op de weiltes bij de Ekelenberg

Komend jaar zijn er nog verschillende activiteiten gepland, ook al in verband met het 50-jarig jubileum van de Natuurvereniging. Langs de zuidelijke lus zal een voedselplantentocht gehouden worden met de jeugd. De zuidelijke lus zal officieel in gebruik genomen worden, wat gecombineerd wordt met de officiële ingebruikneming van de beide gebouwen aan de Ekelenbergweg, die de natuurvereniging van de familie Buning mag gebruiken. Tenslotte is het de bedoeling om dit jaar ook een nieuwe brochure uit te brengen van het Vlinderommetje, waarin ook de nieuwe lus als route is opgenomen.

*Jaap Vliegthart,
coördinator werkgroep
Vlinderommetje*

Geert Wemmenhove doet het grote werk met de motormaaier

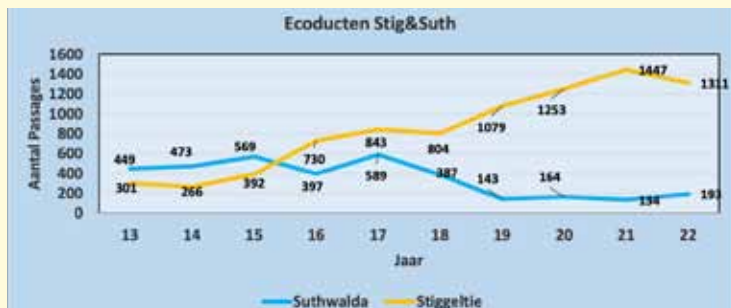
Resultaten cameraregistraties in 2022 ecoducten Stiggeltie en Suthwalda

In 2022 was het totaal aantal cameraregistraties op Stiggeltie 1311 en daarmee wat lager (-10%), vergeleken met het jaar ervoor. Op Suthwalda nam het met 193 registraties in 2022 juist toe (+44%). Desondanks blijven de verschillen groot. De totalen die in dit overzicht genoemd worden betreffen alleen de grotere zoogdieren Ree, Das, Haas, Vos en Steenmarter. Onder andere de vele vogels en kleine zoogdieren (o.a. muizen) zijn dus buiten beschouwing gelaten.

Het Ree blijft op beide ecoducten de meest geregistreerde diersoort (514 en 72). Het aantal registraties hiervan was op Stiggeltie bijna een derde lager dan het jaar ervoor; op Suthwalda was er echter sprake van een ruime verdubbeling. Een sluitende verklaring voor de afname op Stiggeltie is er momenteel niet.

De Das laat op Stiggeltie een toename zien van 51% en op Suthwalda van 26%. De Haas is op Stiggeltie iets minder vaak gezien en op Suthwalda iets meer.

Onderstaande grafiek laat de jaartotalen van beide ecoducten zien over de periode 2013 t/m 2022.

Daar er in de eerste helft van 2023 gewerkt wordt aan de realisatie van de fietsbrug over de N48, is het afwachten hoe deze werkzaamheden van invloed zijn op de passages op en het gebruik van ecoduct Stiggeltie. Vrijwel zeker is, dat er minder passages overdag zullen plaatsvinden.

Poelen

De twee poelen aan de westzijde van ecoduct Suthwalda zijn eind 2022 uitgediept, waardoor ze minder snel zullen droogvallen. Dit zal naar verwachting een positief effect hebben op de aanwezigheid van waterdiertjes en libellen & juffers.

De grote poel aan de westzijde van ecoduct Stiggeltie heeft vanaf medio augustus droog gestaan. In het voorjaar van 2022 is een aantal metingen met speciale fuiken voor waterdiertjes uitgevoerd. Daarbij is slechts een klein aantal kikker-visjes en kleine waterdiertjes gevangen; er werd geen enkele salamander gevonden. Dit slechte resultaat is hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door de eetlust van de toen aanwezige twee karpers, die de warme zomer echter niet hebben overleefd. Voor 2023 hopen we dus op een beter resultaat.

*Namens de werkgroep Ecoducten, Philip de Brabander, Jaap Vliegthart
Reijer Römer*

In februari is de werkgroep bijegekomen om de resultaten van al het onderzoek te bespreken en plannen te maken voor komend jaar. OP de foto vlnr Philip de Brabander, Hero Moorlag, Edwin de Weerd, Reijer Römer, Joop Verburg, Jaap Vliegthart en zittend Harald de Graaff (HDL)

Natuurgenoten is een uitgave van de Vereniging voor
Natuurbescherming Zuidwolde en Omgeving.
www.natuurverenigingzuidwolde.nl